

»Sve krivica biskupa Fogara je u tome što je pokušao da bude pravedan i prema vjernicima slovenske narodnosti.«
»Lidovi listy« — Prag.

ISTRA

»Sav katolički svijet s interesovanjem prati događaje, koji nisu dostojni ni velike Italije, ni fašizma.«
»Lidovi listy« — Prag.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

ITALIJA, FRANCUSKA I JUGOSLAVIJA

Svake godine naiđe neka prilika, pa se i u štampi i u javnosti počinje da govori o zbližavanju Italije, Francuske i Jugoslavije. Pred godinu dana na primjer, mnogo se pisalo o nekom »Jadranskom Paktu«. I od toga nije na koncu bilo ništa. Prošlih dana opet su francusko-talijansko-jugoslavenski odnosi bili na dnevnom redu. Zabilježeno je nekoliko manifestacija, koje su se mogle tumačiti kao momenti zbližavanja Italije i Francuske. Bilo je takvih momenata i na talijanskoj i na francuskoj strani. Zapaženo je i to, da u talijanskoj štampi nema napada na Francusku. Zapaženo je, da Italija na svaki način nastoji da uredi svoje trgovačke odnose s Francuskom, pa je podsekretar Asquini bio u toj stvari u Parizu. Grupa talijanskih garibaldinaca dobrovoljaca bila je u Francuskoj pod vodstvom generala Ezia Garibaldija. Tom je prilikom došlo do eksplozivne jedna antifašistička bomba, ali Francuzi su garibaldince srdačno dočekali i ta se je parada mogla doista smatrati kao znak, da se nešto sprema. Govori, koji su tim povodom izrečeni tumačeni su također u tom smislu.

Kombinovanja su nastavljena u vezi s putem jugoslavenskog ministra vanjskih poslova u Pariz. Taj je posjet velik po svojoj manifestacionoj strani, a i po svojoj sadržini. Francuska posljednjih godina nije iskazala nijednom ministru strane države takav prijem kao g. Jevtiću. U izvjesnim listovima, francuskim, njemačkim i engleskim, vezivalo se na posjet g. Jevtića i to približavanje Francuske, Jugoslavije i Italije. Pariški list »L'Ouvrier« pisao je, na primjer, da će po svoj prilici sada biti opet postavljen na dnevni red onaj trojni sporazum između te tri države, koji je pred deset godina Francuska predlagala, a Italija ga je odbila, jer narodno nije imala povjerenja u tijesne veze Francuske i Jugoslavije. Prema pisanju spomenutog francuskog lista sad bi Italija bila spremna da takav sporazum primi.

Kad je takve glasove pronosila čak i francuska štampa, kad se zna, da je u razgovorima g. Jevtića i Barthoua bilo bez sumnje pretresano i pitanje Podunavlja, kad se na nekim primanjima prilikom boravka g. Jevtića u Parizu vidjelo i talijanskog ambasadora u Parizu, — onda nije ni čudo, da je nekoliko dana naša javnost bila pod utiskom te mogućnosti i da se kombinovale o ishodu te namjere.

Povjeralo se u mogućnost približavanja Italije Francuskoj i Jugoslaviji ne možda zato, jer je Italija počela o Francuskoj i Jugoslaviji drugačije da misli, nego zato, jer se Italija u najnovije vrijeme našla u vrlo nezgodnoj situaciji. Nju je vrlo teško pogodilo to, što je čak i konferencija za razoružanje na neki način odobrila francusko-rusku tezu o potrebi međunarodnih regionalnih paktova i što je tako odobrena ona politika paktova, koju provode Francuska i Sovjetska Rusija u saradnji s Malom antantom i Balkanskim paktom. Ta politika priznata je kao politika mira i uzeta je za bazu nove organizacije mira. Francuska, Rusija, države Male antante i države Balkanskog pakta, tvore gotovo jedinstven front mira, povezane su savezima u jaki blok. Izvan toga je na jednoj strani Njemačka, a na drugoj Italija. Izolirane jedna i druga. Zato se je pomislilo, da će sada Italija htjeti da pristupi Francuskoj i Jugoslaviji. Zato, jer se našla u teškoj poziciji. Zato se nagadjalo, da će Italija sada drage volje prihvatiti onaj trojni sporazum, koji je pred deset godina odbijala.

Ali na koncu ipak od svih tih kombinacija nema ničeg. Italija se opet, nakon kratke stanke i kratkog udvaranja Francuskoj, opet vraća na svoju staru politiku, s nadom, da će se s Njemačkom spasiti iz izolacije u kojoj se je našla. Ovih dana sastaju se u Veneciji Mussolini i Hitler. Par mjeseci bile su Italija i Njemačka na ratnoj nozi zbog Austrije. U štampi Italije i Njemačke izlazili su oštri uzajamni napadaji, koji su doista začudjivali poslije one prvotne srdačnosti. Sada u nevolji stari se prijatelji opet susreću i ko zna što će iz tog sastanka da se izleže. Svakoako jasno je, da Mussolini ima dobre nade, da on vjeruje u dobre rezultate tog sastanka, jer je njegova štampa izišla iz rezerve s obzirom na Francusku i počela da osuđuje francusku politiku savezništva. Kad se pročita jučerašnji talijanski listovi jasno je, da između Francuske i Italije neće doći do približenja, jer se Italija okreće na drugu stranu.

Talijanski listovi pišu općenito protiv regionalnih paktova, pa kažu, da Italija ne može dopustiti, da konferencija za razoružanje postane organ francuske politike.

Paktovi o uzajamnoj pomoći ne smiju se ostvariti preko ove konferencije, jer Italija u njima vidi stvaranje ratnih saveza. Pošto Francuska insistira na tim paktovima Italija se mora raskrstiti sa konferencijom za razoružanje i poći putem, koji će najbolje odgovarati njenim interesima.

Župnik Kavčić žrtv Sirottijeve akcije

Po aretaciji črnovškoga župnika

Hotedrščica, junija 1934 (Agis). — Vest, da so črnovškoga župnika aretirali na Telo vo in ga odpeljali neznanu kam, je med vsem okoliškim ljudstvom zbudila silno ogorčenje. Župnik Filip Kavčić je miren človek in priljubljen med svojimi farani. Tudi z italijanskimi oblastmi ni imel kakšnih posebnih naspotij, dokler ni začel Sirotti pošiljati v naše kraje zagrižene italijanske duhovnike. Ti napadajo, snujejo načrte in denuncirajo naše duhovnike zato, da pridejo prej do zaželjenega župnikovega mesta in najbrže tudi po specialnem naročilu svojih nadrejenih. Drugače si vseh teh progona, napadov in denuncijacij, ki jih je naša duhovščina deležna zlasti zadnje čase na Goriškem, ne moremo tolmačiti.

Tudi Kavčić je postal taka žrtve. Poleg župnika Fona in še nekaterih drugih duhovnikov v gornji Vipavski dolini, je bil Kavčić, že dalje čase zasledovan od italijanskih oblasti. Moral je večkrat

tudi v Gorico, kamor so ga klicali, na zagovor, na podlagi radi sličnih denuncijacij. Predhacivali so mu zlasti nenaklonjenost napram fašistični mladinski organizaciji in da hujsa starše ter odvrača farane, da ne obiskujejo italijanske pridige.

Sirottija sicer italijanski listi zelo zagovarjajo, kar nam pa nič drugega ne, kot potrjuje naše sumnje. Sirottija je razpiti po Goriškem, ne samo med slovenskim ljudstvom, ampak tudi med Italijani samimi. Naši ljudje vedo o njem marsikaj »lepega« povedati.

Širi se govorica, da je Sirotti ob neki priliki rekel, da je, kadar nese slovenski duhovnik sveto popotnico bolniku, ravno tako, kot bi jo nesel hudič.

Naše ljudstvo postaja hladno na pram cerkvi, kar pa ni nič čudnega, če ima takega škofijskega administratorja. Vprašanje je, če Vatikan kaj misli na posledice.

ŠE DROGOVI SE UPIRAJO

Hotedrščica, junija 1934. (Agis). Italijanske obmejne oblasti so hotele postaviti na meji nov drog za trobojnico, ki naj bi bil 5 metrov višji od droga, na katerem je jugoslovenska zastava. Postavljali so ga ravno na Telo vo, pa se jim je prelomil. Nato so ga postavljali znova prihodnjo nedeljo med mašo, da ne bi Hotenjec preveč ogledovali. Drog se je opet zlomil in pobil dva delavca. Enega, ki je bil Slovenec, doma iz Sežane, je pobil takoj do smrti, drugi je bil pa težko ranjen in so ga odpeljali v bolnico.

Pri postavljanju droga so popolnoma uničili njivo krompirja, ki je last hotenjskega žopnišča. Župniku so sicer že prej objubili, da mu bodo plačali odškodnino, po ponesrečenem poskusu pa enostavno nočejo ničesar slišati o svoji objubi.

Financarji pretepli našega človeka, na to ga aretirali

Prosek, 8. junija 1934. (Agis). — Nekega jutra, ko se je domaćin Franc Kus odpravil v svoj vinograd na delo, je po poti naletel na 3 mlekarice, ki sta jih šikanirala dva civilista. Kus se je ustavil pri skupini in začel zagovarjati in braniti zaskrbljene mlekarice. Možakarja pa, ki sta bila financarja v civilu, kar Kus ni vedel, sta Kusa naglana, češ naj gre od koder je prišel. Ta je tudi odšel za delom v svoj vinograd. Ko sta financarja uredila stvar s mlekaricami, sta poiskala Kusa v vinogradu, ga napadla in pretepla tako, da so ga odvedli na ambulanco v Trst, kjer so mu obvezali zadobljene rane. Nato so ga spravili v zapore v via Coroneo bez vsakega vzroka. Od tega je minilo že 14 dni, a o usodi Kusa ni še nič znane.

Generalni sekretar Starace dolazi u Pulu

Velike policijske mjere opreza već su započele.

Pula, juna 1934. — Već od nekog vremena govorilo se u Puli, da ovamo ima da dodje u posjet generalni sekretar fašističke stranke Starace. Sad je ta vijest potvrđena i službeno objavom u štampi. On će doći ovamo valjda 13. juna. Taj posjet ima manifestacioni i vojnički karakter. Želi se jednim ovako višakim posjetom zabilježiti gladne puljske mase, koje su postale u posljednje vrijeme upravo opasne za postojeći red. Starace će govoriti i obećati će, da će se zauzeti za spas Pule... Od tog obećanja moći će se građanstvo zavaravati bar godinu dana. Osim toga pregledat će stanje fašizma u Istri u smislu organizacije i čvrstoće. »Corriere Istriano« piše, da će se Starace moći da uvjeri kako je fašizam na svetoj istočnoj granici domovine čvrst, budan i spreman... Stvari ne stoje doduše točno tako... U nijednom kraju nije fašizam u svom sastavu tako slabšan kao baš u Istri. I ono što je po izgledu čvrsto u stvari je gnjilo od unutarnjih intriga i trzavica.

U vezi s dolaskom Staracea u Pulu već su započele one glavne pripreme: policijske! Započele su u Puli premetačine po stanovima onih, koji nisu povjerljivi, a tih ima mnogo i u samim fašističkim prvim redovima. Ovih dana doći će u Pulu veliko pojačanje policijskog kadra iz Trsta. A onda će sigurno uslijediti hapšenja u gradu i okolici svih nepoćudnih

KRVAV PRETEP MED SLOVENSKIMI NABORNICI IN KARABINERJI

Teške obsodbe tržaškega tribunala

Trst, junija 1934. — Tržaški »Piccolo« od 10. junija javlja da je tribunal u Trstu obsodil Ivana Vrha na leto in dva meseca zapora, Franca Sekinca na 11 mesecev in 15 dni zapora, Alojzija Sekinca na 4 mesecev zapora, Adolfa Novaka na 5 mesecev zapora, Ivana Penka, Ivana Tomšiča, Josipa Vrha na 3 meseca zapora vsakega. Bili su obsojeni zaradi krvavega pretepa aprila meseca, o katerem je »Istra« prinesla poročilo. Pretep je povzročil policijski komisar Belluomo. »Piccolo« v poročilo o procesu govori tudi o tem, seveda na svoj način. Pravi:

»... erano colpevoli di pubblica violenza in danno del commissario di p. s.«

Pretep je izzval komisar Belluomo svojim divjaškim nastopom.

Takoj po velikomnočnih praznikih so naborniki iz naših vasi odhali v notranost Italije k odslužitvi vojaškega roka. Dne 7. aprila se je zbralo lepo število slovenskih fantov v St. Petru na Krasu. Med naborniki so bili pomešani tudi drugi fantje, da tako kot običajno proslavijo odhod nabornikov in zalijejo slovo z vincom po domačih gostilnah. Tudi v Penkotovi gostilni je bilo zbranih lepo število fantov s Pivke, ki so prepevali slovenske pesmi, ker drugih ne znajo.

ČETIRI MJESECA ZATVORA zbog uvrede talijanske nacije

Gorica, juna 1934. — Ovdajšnji je sud osudio Antona Drufovku, pok. Matija, starog 39 godina, na četiri mjeseca

zatvora, zato jer je u jednoj gostionici izgovorio riječi, koje pretstavljaju uvredu za talijansku naciju.

ITALIJA IN BOLGARIJA

Zaplemba »Piccola«.

Trst, junija 1934. — (Agis). — Pretekli teden je bil zaplenjen tržaški »Piccolo«. Naročniki na deželi so prejeli še prvo izdajo, toda kmalu so pričeli stikati za njo javni organi. Ker je v drugi izdaji manjkala članek, ki je po-

ročal o novem položaju med Bolgarijo in Italijo in v katerem je precej jasno kazal na neuspeh, ki ga je doživela na Balkanu italijanska zunanja politika, smatrajo, da je bil »Piccolo« zaplenjen radi tega članka.

Rimska »Tribuna« o tome kaže: »Italiju ne može više ništa uveriti da inicijativa za zaključenje regionalnih paktova o uzajamnoj pomoći može poslužiti djelu mira. Regionalni paktovi ne mogu predstavljati kolektivnu težnju i odgovarati općim evropskim interesima. Oni mogu biti samo u interesu pojedinih država čije su težnje jasne iako nisu javno izrečene. Radi se o tome, da se tim paktovima pojača njihova agresivnost ili otpor prema drugim državama. Zato bi ovi paktovi doveli do jačeg izražaja postojeće opreke i stvorili ratne formacije što bi u stvari značilo uvršenje starih saveza koji su postojali prije rata.«

Jasno je ovo što piše »Tribuna« i očito je, da je upereno protiv Francuske i Jugoslavije. Tako po prilici piše i oficijelni »Giornale d'Italia«. Rimski »Tevere« još jasnije istupa, on zagovra stvaranje talijansko-njemačkog bloka, kome bi se mogla pridružiti i Engleska(?).

Pri tome ističe »Tevere«, da Italija ne smije više imati nikakva obzira prema Francuskoj jer stvaranje jednog francuskog sistema na istoku Evrope nije u-

pereno samo protiv Njemačke, a osim toga tu se vide i drugi francuski manevri koje ona pokušava provesti zajedno s Malom antantom.

Mogli bismo citirati i dalje talijansku štampu, ali je već ovo dovoljno, da se vidi, da danas Italija opet čitavo težište svoje vanjsko-političke akcije oslanja na Njemačku. Dopsnik američke agencije »United Press« javlja, da se na talijanskoj strani osjeća uvjerenje, da će u Veneciji između šefova njemačke i talijanske vlade biti postignut potpun sporazum jer inače niti bi bio uslijedio Mussolinijev poziv, a niti bi se njemački kancelar odlučio na put u Veneciju.

Rezultati tog sastanka saznat će se za koji dan, mi ćemo se onda vratiti na stvar.

Danas smo se osvrnuli na sve te momente u prvom redu s obzirom na pomisao, koja se je javljala sama od sebe, da će u slučaju sporazuma između Francuske, Italije i Jugoslavije naše pitanje, pitanje Julijske Krajine, u vezi s tim eventualnim sporazumom, doći ponovno u prvi plan. Kako vidi-mo stvari ostaju pri starom (m)

SMRT PETRA TULA

najdostojnejše priče barbarskega napada na Mačkovlje

Trst, maja 1934. — (Agis.) 14. maja so pokopali v Mačkovljah na št. 7, osemindesetletnega starčka Petra Tula. — Pogreba se je udeležilo poleg domačinov tudi veliko tujcev, štirje duhovniki pa so odmolili pogrebne molitve. Pogreb je bil velik in lep.

Pokojnik ni dočkal 13. obletnice pokolja v Mačkovljah, ob katerem je mnogo pretrpel. Fašisti so ga vozili in preganjali po vasi kot živino. Moral jim je biti za voditelja in kašipota, da so lažje ropali, napadali in požigali po vasi. Če se jim je hotel upreti, so naperili proti njemu samokrese in bodala. Tako je moral slediti in prisostvovati ves dan fašističnemu nasilju, ki se je vršilo 16. maja 1921.

S pokojnim Tulom je legla v grob najdostojnejša priča barbarskega napada na Mačkovlje. Bodi mu lahka domača zemlja, katero je toliko ljubil in za katero je toliko pretrpel.

Podeštati morajo polagati račune

Sleparstva prihajajo na dan

Kojsko, junija 1934. (Agis.) — Imeli smo učitelja Zgonika (Sgonich!) in nimamo ga več, imeli smo davkarja in tajnika, tudi ta dva sta šla. Imamo podeštata, tudi tega ne bo več. Tako bi lahko rekli občani iz Kojskega. Prve tri je spravil podešta, ko se ni čutil sam dovolj varnega radi njih, sam pa bo moral sedaj za njimi. Podešta Baiardi ex Bajer, rodom Istran, prvi in zadnji podešta, ki je neomejeno gospodaril v Kojskem, nekako od leta 1926. — 1927. do zadnjega časa, je izgubil zdaj svoje mesto. Zacasno je sicer postavljen kot upravitelj občine, pričakuje pa se, da bo v kratkem odšel.

Baiardi, ki je vsa ta leta oblastno vodil občino, ko je zelo velika in obsega vasi Števerjan, Kozano, Biljano, Vrhpolje, Dobrovo in druge manjše vasice, je zelo zatiral kmeta, mu nalagal visoke davke in davščine, ga preganjal in zahteval od njega, da dela kod je želez. Občini, ki je bila prej popolnoma aktivna je naredil dolga, ki praviho da sega v milijone. Tako bi lahko danes prodali vsa zemljišča z objekti vred, ki sestavljajo občino Kojsko (privatna in občinska) in še ne bi izkupili toliko, da bi prikrili občinski dolg. Občinarji, katerim se je vsa stvar že preočitna zdela, so se pritožili na merodajnih mestih v Gorici in Rimu. Pred kratkim je bila proti podeštatu uvedena uradna preiskava. Rezultat preiskave sicer še ni znan. Govorci pa se, da bo moral podešta za vedno oditi, kar se sklepa tudi iz tega, da je zgubil svoj dolgoletni stolček. On sam govori, da je zgubil mesto podeštata zaradi prošnje, ki jo je vložil za premostitev v Tripolitanijsko. Zdej lahko odhaja, ko si je napolnil žep, opral in izmotal podrejenost mu občino.

V TRSTU IMAJO PRAZNIKE.

Trst, junija 1934. (Agis.) — Kod vsako leto imajo tudi letos v Trstu takozvani »Giugno triestino«. Ta pa ima letos neko posebnost. Združen je s »pomorsko raztavo« — mostra del mare. Pričakovali bi, da bodo na tej raztavi pokazali ves razvoj trgovstva in pomorske trgovine. Toda značaj te raztave je čisto demonstrativno vojaški. Otvoritvi sami je prisostvoval duca d'Aosta in duca di Genova, ki je prišel s svojo V. pomorsko jadransko divizijo, po nalogu Mussolinija, da tako da, kot pravi časopisje, še večjo pomembnost tej veličastni raztavi. Glavni predmet namestjen občudovanju in gledanju pa so — vojne ladje »Luigi Cadorna«, »Alberico da Barbiano«, »A. Sella«, »Ricasso«, »Montanari«, »Cristi«, »Tigre«, »Mantine« in druge torpedovke, križarke, admiralska ladja, so se, »con perfetta manovra e la bellissima unità ormeggiate al molo«.

Po Trstu so se vršile tudi velike poroke in vojaške parade. Ljudstvo na vse to ni polagalo posebne važnosti. Glavna pozornost je veljala od strani vojakov, ki so prišli, tržaškimi dekletom. Na vseh koncih in krajih so se vršila zborovanja z govori polnimi bojnega navdušenja in podpihovanja. Tako je letošnji »giugno triestino« demonstracija proti vsem naporom, ki jih svet podnaša v doseg miru.

ŽELEZNIŠKO POSTAJA V TRŽIČU ŠIRILO IZ VOJAŠKIH RAZLOGOV

Na tržaški železniški postaji so pričeli pred nekaj tedni graditi dva nova tira. Po večali bodo tudi kolodvorsko poslopje za cel trak. Tržaška postaja je sicer res, kakor zatrjujejo tržaški listi, zelo obremenjena, ker mora na štirih tirih odpraviti po 80 vlačov na dan, vendar pa je že od sedaj brez težav služila svojim namenom in sicer vse od leta 1918 dalje. Očividno jo širijo iz čisto vojaških razlogov. Saj bo Tržič v primeru kake vojne postal važen železniški voz, ki bo odpiral zveze proti Pulji, Reki, Postojni in deloma tudi Gorici. Nasproti postaji je skalnat grič, ki ga sedaj zaradi dveh novih tirov rušijo v dolžini 700 m in v širini 4 metrov.

„Sav katolički svijet s interesom prati dogodjaje, koji nisu dostojni ni velike Italije, ni fašizma“

Čehoslovačka štampa o teškom stanju Jugoslovena pod fašističkom Italijom

»Lidovi Listi«, (Prag), glavni organ čehoslovačke »lidove« pučke stranke čeških katolika, donosi u broju od 6. juna opširan članak, u kome izlaže teško stanje Slovenaca i Hrvata pod Italijom. U članku se između ostalog kaže:

Od momenta, kad je fašistička vlada Gentilijemov školskom reformom još prije deset godina definitivno izbacila iz svijetu slovenskih škola (oko 600 na broju) slovenački i srpsko-hrvatski jezik, ostala je još samo crkva kao jedino utočište slovenačkog i srpsko-hrvatskog jezika. Slovenske prosvjetne organizacije (500), katoličke i vjerske indiferečne, također su sve raspuštene. U državnim i opštinskim zvanjima još je mnogo ranije zabranjena svaka slovenska riječ.

Fašističko vodstvo je htjelo da pridobije i slovensko svećenstvo, da u osnovnim školama uči vjeronauk na talijanskom jeziku.

Međutim ovo svećenstvo nije se odazvalo na ovaj poziv, nego je učilo vjeronauk u crkvama, i to na slovenačkom, odnosno, na srpsko-hrvatskom jeziku, rukovodeći se normama koje su izdali sporazumno predstavnički biskupija u Julijskoj Krajini.

Talijanska vlada ne poštuje ni pismenih odredaba ni duha konkordata, ukoliko se odnose na narodne manjine. Cijela slovenska katolička javnost u Italiji i u Jugoslaviji je u posljednje vrijeme izvanredno uzbuđena uslijed neočekivanih odluka fašističke vlade.

Prefekt u Vidmu (Udine) zabranio je dekretom u svojoj provinciji upotrebu slovenačkog jezika u svima crkvama. U vidmskoj provinciji ima oko 60.000 Slovenaca. Iako su oni još od 1866. godine, kad je Austrija ustupila Italiji Veneciju sa okolinom, otčijepljeni od slovenačkog naroda, iako nisu imali nikakvih nacionalnih prava, ipak su sačuvali svoj jezik u crkvi. Naredjenje vidmskog prefekta tako je pobunilo prosti narod, da su u mnogim oblasima morali da intervenišu žandarmi.

Policijski prefekt u Vidmu stavio je pod policijsku kontrolu profesora teologije u Vidmu Trinka, koji je okrivljen da vodi akciju za odbranu slovenačkog jezika u crkvi.

Ovakova kontrola znači, da se mora potpuno izolovati od cijele okoline. Na zanimanje viših crkvenih vlasti fašistička vlada je dozvolila da svećenici mogu samo u prvom razredu da predaju vjeronauk i na slovenačkom jeziku, ali je mače zabrana slovenačkog jezika u crkvi ostala na punoj snazi!

U drugim biskupijama Julijske Krajine fašistički režim izbacuje slovenački i srpsko-hrvatski jezik iz crkve na drugi način.

Dok su Venecijski Slovenci dosad živjeli potpuno mirno, morala je jugoslovenska manjina u drugim biskupijama da brani svoje crkve od agresivnog talijanskog nacionalizma, a naročito od fašizma još od prvih dana talijanske okupacije.

Najteže je stanje u porečkoj biskupiji pod koju spada Južna Istria sa Puljom. Isto tako je očajno stanje i u sjevernom dijelu Istre.

Poslije talijanske okupacije iz Julijske Krajine je protjerano oko dvjesto slovenskih svećenika

među njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

Medu njima i nekoliko Čeha

tako da u samoj Istri ima do 100.000 vjernika slovenske narodnosti koji ne mogu da vrše svoje vjerske dužnosti na svom jeziku, jer u njihovim parohijama nema svećenika koji bi znao njihov jezik.

Vlasti su prije dolaska fašizma na državnu upravu (1921 god) pa sve do konkordata (1929 g.) prepuštali »čišćenje« (to je tehnički izraz fašističke publicistike) slovenske inteligencije, slovenskih svećenika i slovenskog jezika »neodgovornim« nacionalističkim i fašističkim elementima, ali su poslije zaključenja konkordata ovo »čišćenje« preuzeli državni funkcioneri, t. j. prefekti.

Oni vrše presiju na biskupe, da uvode u crkve u slovenskim parohijama talijanski jezik. U početku se zadovoljavaju samo s tim, da u crkvi bude samo malo talijanskog jezika pored slovenačkog, a poslije traže, da ostanu samo talijanski. Naročito se jaka presija u posljednje vrijeme primjećuje u Trstu i u njegovim predgrađima.

Prefekti ne dozvoljavaju mnogim slovenskim svećenicima plate, koje im po zakonu pripadaju.

Poslije zaključenja konkordata koji daje državnom predstavniku pravo, da iskazuje veto protiv imenovanja svećenika, nije uopšte nijedan slovenski sveštenik postavljen u Julijskoj krajini.

Najveća smetnja talijanizacije crkve u Julijskoj Krajini je dakako slovensko svećenstvo. Zato se država trudi, da onemogući njegov uticaj. Talijanskim bogoslovima daje velike stipendije, da bi odgojila što više talijanskih svećenika koji bi istisli slovenske.

Osim toga je država organizovala infiltraciju talijanskog svećenstva iz stare Italije u Julijsku Krajinu na taj način, da se od nje teško može braniti i sam biskup. U Italiji ima mnogo svećenika, koji su ujedno i učitelji, pa ih država šalje u Julijsku Krajinu kao učitelje i katihete. Na slovenskim župama u goričkoj nadbiskupiji ima dosad šest ovakvih doseljenika svećenika, u riječkoj jedan.

Dalje se u članku opisuje poznati najnoviji slučaj sa tršćanskim biskupom Fogarom, koji je po narodnosti Talijan, ali je uzimao u zaštitu slovensko stanovništvo u Julijskoj Krajini, zbog čega su ga fašistički listovi nazvali anti-talijanom.

Štampa je postavila zahtjev, da se ovaj biskup, ukloni iz Trsta, gdje se nalazi na dužnosti već deset godina. »Lidove Listi« ističu, da je njegova krivica sva u tome, što je pokušao da bude pravedan i prema vjernicima slovenske narodnosti, kojih ima u njegovoj biskupiji preko dvjesto hiljada. Spomenuvši konfinkaciju nastavnika seminara u Gorici, Muzice i Rutara koje talijanska štampa optužuje, da stoje vjerno uz biskupa Fogara, list na kraju kaže:

Sav katolički svijet s interesovanjem prati ove dogodjaje koji nisu dostojni ni velike Italije, ni fašizma.

Sličaj biskupa dr. Fogara još detaljnije izlaže »Praške Novine«. Pravo Lidu i drugi čehoslovački listovi od 6. juna, ističući da je on pozvan u Vatikan, gdje mu je naredjeno da traži premještal. Da bi se afera zataškala, on će dobiti titulu nadbiskupa i »odredit će mu se drugo polje djelatnosti«.

SIROTTIJEVA SVJEDOČANSTVA PROTI MUZICE I RUTARA

nisu registrirana u tršćanskoj štampi...

Trst, juna 1934. — »Istra« je u posljednjem svom broju donijela izvatak iz članka, koji je donio rimski »Giornale d'Italia« od 1. juna o osudi profesora goričke bogoslovije Rutara i Muzice. Taj rimski list piše opširno o toj osudi i kaže, da su kao svjedoci protiv osuđenih svećenika nastupili i administrator goričke biskupije Sirotti, pa čak i sami talijanski bogoslovi. Na svjedočanstva Sirottija je izgleda i zasnovana osuda.

Ali kod svega je toga interesantno, da u štampi Julijske Krajine nije to svjedočanstvo Sirottija uopće registrirano. Zašto to nije registrirano? Onaj ko nije imao prilike da čita »Giornale d'Italia« ne zna za taj detalj. Valjda je

Tiengo naredio tršćanskoj štampi da izbjegava taj momenat, koji ima mnogo pikantnoga u sebi. To ne bi mogli da s lakoćom podnesu niti talijanski katolici, ako imaju i malo osjećaja za ukus i moral. Cenzura je nastupila u ovom slučaju, da bi se spasilo bar malo od moralnog prestiža policijskog konfidentara na upravi goričke biskupije. »Giornale d'Italia« je stvar ipak donio valjda zato, jer cenzura u Rimu nije bila na vrijeme obaviještena o zabrani. Inače se ne može rastumačiti činjenica, da taj članak iz »Giornale d'Italia« nije bio prenešen u tršćanskim i puljskim listovima, kako su se prenosili skoro svi članci, koji su u talijanskoj štampi izlazili o aferi Fogar.

Sirottijeva policijska morala

Tiengo je samo organizator, Sirotti je duša vse gonje protiv Fogarja

V. Gorici sta bila aretirana in konfinirana za 5 let bogoslovna profesorja mgr. Muzica in Anton Rutar. Motivacija fašističnih oblastev za ta ukrep je pač stara: oba sta bila obdolžena protidržavne propagande in vendar fašistični tisk dodaje k tej splošni motivaciji, da sta omenjena bogoslovna profesorja sodelovala pri izgonu italijanskega bogoslovca iz goriškega semenišča. Za katerega bogoslovca gre?

Tržaški škof Fogar je izključil iz goriške bogoslovne — v Trstu samem ni bogoslovne in bogoslovci tržaške škofije študirajo v Gorici — nekega Knafelza — Muratorija, ki je bil policijski konfident

Iel k sebi izključenega bogoslovca Knafelza in mu na škofijskem dvorcu preskrbel službo!

Torej prav tisti bogoslovec, ki ga je dr. Fogar, ki je vendar katoliški škof, priznan od papeže, smatral za nevrednega, da še nadalje obiskuje bogoslovno, je zdaj v službi po zaslugi g. Sirottija, ki je vendar tudi namestnik katoliškega nadškofa, na dvorcu goriške nadškofije ki je seveda tudi katoliška.

Verno ljudstvo se upravičeno vprašuje, kakšna morala je to! Ali ni več v katoliški cerkvi ene, enotne morale in enotne discipline, ki naj velja za vse škofe.

Ali naj velja za razne Sirottije, ki bi na raiši hodil okrog s fašističnim znakom — pa ne iz prepričanja, temveč samo iz političnega koristolovstva — druga morala?

Nad početem g. Sirottija se skandalizira tudi duhovščina italijanske narodnosti. Dejstvo, da je sprejel v službo prav tistega bogoslovca, ki ga je izključil iz semenišča škof Fogar in ki tudi sicer nima zadostnih moralnih kvalifikacij za duhovski poklic, mnogo pove. Nikakor ni presenetljivo tistih, ki so imeli vpogled v Sirottijevo okolico. V tel okolici so pred mesecem javno govorili, da mora škof Fogar v nekaj mesecih »zleteti«!

G. Sirotti je iz tržaško-kopske škofije; bil je ravnatelj deškega semenišča v Kopru. Že tedaj je imel incident z svojim škofom in že tedaj se je v nem morala poroditi misel, da se bo ob priložnosti znesel nad škofom Fogarjem.

Danes je med časnikarji v Trstu splošno znano, kdo je pred mesecem dal pobudo za prvi napad na tržaškega škofa in vso slovensko duhovščino. Točno je tudi znano, koliko je prejel tisti novinar, ki je za »Piccolo« napisal eno stran dolgo poročilo o cerkvenem položaju na Primorskem; znano je tudi, kdo mu je dal prav natančne podatke o številčnem razmerju med slovensko in italijansko duhovščino, ki jih imajo samo cerkvena oblastva!

Znano je tudi iz Sirottijeve okolice — saj se konspiratorji proti škofu Fogarju javno hvalijo o svojih uspehih, da so iz Trsta prihajali razni zaupniki in da so skupno z g. Sirottijem pripravljali zadnji udarec proti škofu Fogarju.

Kmalu nato je izbruhnila najnovejša gonja proti tržaškemu škofu.

Po krivici torej tolži tisk prefekta Tienega, češ da je on duša vse te gonje. Ne! On je lahko njen organizator, njena duša pa je g. Sirotti! Muzica in Rutar in še drugi, ki jim bodo bržkone sledili, so njegove žrtve! In g. Sirotti je že tretje leto namestnik katoliškega nadškofa. — (Pohoda).

BOLETTINO DELLO STATO CIVILE

Gorizia 2

Morti: Petrussi Mattia, anni 49; Venir Napoleone, anni 68; Cvetnich Ignazio, anni 34; Humar Amalia in Medvescek, anni 36; Leban Luigi, anni 33; Codeila Luigi, anni 66; Pian Alcide, anni 33; Huala Matilde, anni 56; Du'ec Mario, anni 19; Pipan Giuseppe, anni 61; Hvalic Pietro, anni 67; Doljak Giovanni, anni 71; Sirochi Maddalena ved. Cociancig, anni 73; Tagliani Giuseppe na ved. Gaetani, anni 72; Nemes Cecilia in Tabaj, anni 54; Sedencig Giacomo, anni 69; Stobelt Caterina in Podbersic, anni 71; Gulin Olga, anni 1; Lechich Gasparina Clementina in Cigoj, anni 61; Battistic Giuseppe, anni 30

Donosimo ovaj izvatak iz tršćanskog »Popola« od 10. juna, da se vidi čija je Gorica. To je službeni anagrafski izvještaj o umrlim, a ispod toga je bio štampan sličan popis novo rođenih. Po prezimenima, ma da ih je već mnogo izmjenjenih na talijanski, još se uvijek jasno vidi slavenski karakter naše lijepe Gorice.

RADI SLOVENSKE NADGROBNICE GROZE.

Prosek, junija 1934. (Agis.) — Tu je umrla pred nekaj tedni domaćinka Mira Puntarjeva. Po višem nalogu so bile kod po drugih vasesh in farah tudi na Proseku prepovedane slovenske žalostinke. Cerkevni pevski zbor je pa kljub tej prepovedi zapel žalostinko na pogrebu Puntarjeve. Oblasti so zvedele zato pregreho in že grozilo s posledicami.

UMOR PRI OCIZLI.

Trst, junija 1934. (Agis.) — V borovcih ob cesti med Kastelcem in Ocizlo so dobili mrtvega pedesetletnega Michaela Božića, posestnika, doma iz Kastelca, občina Hrepelje. Bil je napaden na cesti s sekuro in teško ranjen je podlegel poškodbam. Starček je bil samec in je živel na malem, a lepem posestvu s svojoj sestro. Pred časom že si je določil dediče, ki naj bi prevzeli njegovo domaćijo in skrbeli na stara leta za njega in za sestro. Sum je takoj padel na dediče, pri katerih so izvršili karabnerji preiskavo in baje dobili tudi nekaj dokazov. Aretirance so prepeljali v koperske zapore, kjer bodo čakali na obravnavo.

Pokojni Božić je bil zaveden in trden Slovenec ter splošno priljubljen med domačini. Naj počiva v miru!

GORICA DAJE ZASTAVU KRSTARICI »GORIZIA«

Gorica, juna 1934. — Fašističke vlasti pripremaju velike manifestacije povodom predavanja zastave krstarici »Gorizia«. To je jedna od novijih ladjia, koje nose upravo izazovno imena naših gradova u Julijskoj Krajini.

IZA „ITALIE REDENTE“ DOLAZI „ENTE FAINA“

U zadnjem broju smo prikazali rad »Italie Redente« na odnarođivanju naše omladine u Julijskoj Krajini. Spomenuli smo dječje vrtiće u koje ulaze djeca od 3—6 godine i tečajeve za odrasle od 18—35 godina. Uz 165 dječjih vrtića spomenuli smo i 149 prošlogodišnjih tečajeva za odrasle. U tom lancu — od zabavišta »Italie Redente«, preko državnih osnovnih škola i tečajeva za odrasle od 18 do 35 godine — nedostajala je jedna karika, jer djeca, od svršetka osnovne škole pa do osamnaeste godine nisu bila obuhvaćena u tom italijanzatorskom nizu. Medjutim nam »Piccolo« od 8. o. mj. iznaša i tu kariku, pa ćemo prikazati taj rad, koji još zapravo nije ni započeo, ali projekt je izradjen, pa će rad započeti već ove jeseni.

Još 1912 osnovao je conte Eugenio Faina u Umbriji društvo za unapređenje poljoprivrede. To društvo — po osnivaču prozvano »Ente Faina« — osniva poljoprivredne škole po selima. Sadašnji predsjednik društva je senator conte dr. Claudio Faina, sin osnivača društva. Član odbora je i tršćanski školski pokrajinski nadzor (provveditore) prof. Paroli. Na njegov predlog je ministarstvo prosvjete odlučilo da u selima Julijske Krajine osnuje ove godine 40 poljoprivrednih škola, koje će voditi »Ente Faina«, pod nadzorom državne vlasti. Za Julijsku Krajinu je osnovan posebni odbor sa »provveditorom« prof. Parolijem na čelu. Direktive će davati centrala iz Orvieto.

U Italiji postoji peterorazredna osnovna škola, ali obavezna je do 14 godine za onu djecu koja ne idu u srednje škole. Djeca koja redovito svrše pet razreda prisiljena su da još tri godine uzastopce ponačavaju peti razred. Sa pedagoškog stanovišta je to u najmanju ruku manjkavost školskog sistema, ali tim manjkavostima nastojat će sada dookčiti te poljoprivredne škole, jer će ih moći pohađati i djeca od 11 godina. Da li će djeca od 11 godina moći da imaju praktične koristi od tih škola, to je drugo pitanje, a čini se da će to u ovim školama, barem u našim krajevima, biti sporedno.

Škola se dijeli u dva tečaja, niži i viši. Niži tečaj traje 3 godine, a viši dvije, tako da će školu moći da dovrše i ona djeca koja nisu svršila osnovnu školu redovito. (Poznato je da naša djeca u Julijskoj Krajini moraju da ponavljaju i po 2—3 godine jedan razred radi nepoznavanja jezika). Škola će trajati od 1. oktobra do 30. aprila. Za niži tečaj je predviđeno 160 sati godišnje, a za viši 80 sati. Školu pohađaju i ženske. Predavanja će se održavati po podne i na večer, a poučavat će u nižem tečaju učitelji osnovnih škola, a u višem stručnjaci. Da bi učitelji bili upućeni u predmet (jer u talijanskim učiteljskim školama se ne poučava poljoprivreda) održat će se za njih u septembru petnaestodnevni tečaj u Kopru. Tečaj se održava na državnim trošak, a i putni troškovi bit će učiteljima plaćeni.

Dovoljno je 10 učenika da se otvori jedna škola »Ente Faina«, jer im je takav naziv, a maksimalni broj je 50, tako da se i u manjim mjestima može otvoriti tečaj. Ako su sela blizu otvara se zajedno za više sela.

Nastavni program je podijeljen po koncentričnim krugovima, t. j. svake godine se svrši određeni program iz svih predmeta, a slijedećih godina se znanje proširuje u sve širim krugovima. U nižem tečaju će se poučavati slijedeći predmeti: kemija, fizika, ekonomska geografija, crtanje, računarstvo, prirodopis i — »cultura fascista«. U višem tečaju poučavat će se osnove gospodarstva, zoologiju, agrarno pravo, gospodarsku računicu sa knjigovodstvom i — »cultura fascista«. Kako će se pouka vršiti po koncentričnim krugovima, to će glavni predmet biti »cultura fascista« i taj će stajati u centru, a ostali će predmeti biti poučavani u vezi sa tim centralnim »gospodarskim« predmetom.

U Tršćanskoj pokrajini osnovat će se ove godine samo dvije škole, i to u Sezani i Studenom kod Postojne. Tako mali broj se osniva radi toga što tu već postoji 27 šegrtskih škola, koje vodi »Consorzio obbligatorio per l'istruzione tecnica« iz Trsta. Po svoj prilici će se dojučeršnje godine osnovati veći broj i gospodarskih škola, jer »Piccolo« kaže da šegrtske škole primaju samo djecu od 14 godina unapred, a ona od 11 do 14 godine da ne mogu uživati blagodati tih škola pa da bi zato trebalo povećati broj gospodarskih.

U Puljskoj pokrajini dobit će slijedeća mjesta te škole: Dekani, Vrtonigla, Vižinada, Kaštelar, Buzet, Roč, Pican, Vrsar, Sveti Lovreč Pazenatički, Zmini i Sveta Nedilja, »skoro sve sama gospodarska sredstva ponosne talijanske tradicije, okružena dvojezičnim selima«, kaže »Piccolo«.

U Goričkoj pokrajini će biti te škole u ovim mjestima: Vipava, Sempas, Černiče, Rihemberz, Ustie, Lokovec pri Ajdušini, Šent Vid nad Vipavo, Vrhpolje, Trnovo pri Gorici, Col, Kanal, Deskle, Volčje, Bovec, Podbrdo, Čerkno i Romans u Friulima.

U Riječkoj provinciji bit će ih sedam, i to: u Drenovi, Jušičima, Brešci, Podgradi, Slivlju, Pasjaku i Knežaku. Ostale tri će se otvoriti u Zadarskoj provinciji (Bokanjac, Crno i Lastovo).

Kada bi te škole imale onaj zadatak, koji su imale prije rata u Italiji, osnivač tih škola bi bilo i potrebno i korisno. Ali ako promotrimo zadatak svih škola u

TALIJANI I SLAVENI ZAJEDNO PROTIV FAŠISTIČKOG NASILJA U JULIJSKOJ KRAJINI

Interesantni letaci Lige za autonomiju Julijske Krajine

Pariški antifašistički tjednik »Giustizia e Libertà«, koji izlazi umjesto lista »La Libertà«, koji je ukinut, kad se je razila antifašistička Koncentracija, donosi u svom broju od 8. juna dopis iz Trsta, u kojem kaže: Trst, juna. — Pod imenom »Lige za autonomiju Julijske Krajine« (Lega per l'autonomia della Venezia Giulia) pojavio se pokret, koji želi da odstrani sve razloge za razmimoilaženje i nacionalističku mržnju između Talijana i Slavena, sinova jedne iste zemlje, i baš zato ljudi, koji imaju ista prava i iste dužnosti i zajedničko želju, da dokrajče nasilje, koje predstavlja glad i politički teror, koji ih guši.

Naša pokrajina, koja je ranije bila kulturno napredna i ekonomski dobrostojeća i bogata na inicijativama na polju industrije i trgovine, a vrlo napredna na polju socijalnih ustanova, od fašističke vlade dovedena je u katastrofalne prilike.

Škole na slavenskom jeziku su ukinute i progone, a one na talijanskom jeziku postale su prava paradija. Težina poreza potencirala je sistem ubiranja poreza, koji predstavlja ostatak vremena, koja su davno prošla. Nekad cvatuće industrije mrtve su ili na umoru. Parobrodarska društva, koja su nekad bila ponos i bogatstvo Julijske Krajine, propadaju. Katastrofalni su stečajevi banaka i štedionica. U lukama nema nikakvog rada. Općinski načelnici imenovani od vlade, nekontrolirani su despoti. Oni pljačkaju nekažnjeno veliku i malu trgovinu ove pokrajine. Jao onome, ko bi pokušao, da pokaže nezadovoljstvo zbog toga i da se pozivlje na pravo o brizi za javna dobra.

Špijunaža najgore vrsti vlada, i ide od sistematske cenzure pisama do akcije agenata provokatora. Špijunaža se služi svim sredstvima i ne oklijeva niti pred time, da i školu upotrebi u svoje svrhe, pa se od malih učenika traže otkrića o onome što se govori u familiji. Tvrdjave, kasarne, vojničke ceste, sve to izgrađeno importiranjem radnom snagom, pretvorilo je našu zemlju u pravo bojno polje.

Talijani i Slaveni trpe od istih nepravda. Velik je broj njih u zatvoru, na otoci, u progonstvu. Progoni, koje podnose, čine, da zaboravljaju stare podijeljenosti, kojima se je služila Austrija, da bi lakše vladala.

FAIDUTTIJEVA FURLANSKA REPUBLIKA

u kampanji milanskog »Corriere dela Sera« protiv biskupa dra Fogara

Trst, juna 1934. — Kampanja u štampi protiv biskupa Fogara nije više onako oštra kao prvih dana. Ali radi se protiv njega na drugi način. U štampi je izneseno uglavnom ono što je trebalo da se iznese, da bi se poduprlo akciju fašističke stranke i tršćanskog prefekta Tienga. Tiengo zapravo vodi akciju protiv Fogara. Fogar se vratio iz Rima, njegova sudbina još nije riješena. Ali Tiengo i Perusino ne miruju. Oni u Rimu živo rade na tome, da preko Mussolinija prisile Papu, da Fogara doista skine s položaja. U štampi se javljaju međutim rjeđji glasovi.

»Corriere della sera« veliki milanski list vraća se na aferu biskupa Fogara i iznosi detalje iz njegove prošlosti, koji tobože moraju da izazovu zgražanje pravih talijanskih patriota.

Fogar je bio intiman prijatelj i saradnik mons. Faiduttija. Faiduttija »Corriere della sera« nazivlje »famigerato«. On je navodno pobijao prije rata djelačnost zabavišta Lege Nazionale, u kojima su se imala odgajati djeca u talijanskom duhu, time što je u Gorici osnivao posebna zabavišta, koja su konkurirala Legi Nazionale.

U jednom takvom zabavištu u Gorici (Via Edling) Fogar je ranije djelovao kao kateheta i propagandista onih ideja, koje je zastupao mons. Faidutti.

U to je vrijeme on upoznao Artura Stefanija, koji je nedavno osuđen u Trstu zbog pronevjerjenja.

Stefani je bio upravitelj Faiduttijevego lista »Eco del Litorale«. Taj se list borio protiv pripajanja naših krajeva Italiji i podržavao je ideju, da Furlanija nije talijanski kraj, nego da su Furlani narodnost za sebe.

Ta je ideja bila prihvaćena od jednog drugog lista, koji se je štampao u Vidmu pod naslovom »La Gazzeta del Friuli«, a tu je gazetu finansirala, po tvrdjenju »Corriera«, austrijska vojna vlast.

Julijskoj Krajini, i onih državnih kao i onih »Italie Redente«, vidimo da sve što se radi u našim selima tamo pod vidom prosvjete, sve to ima samo jedan cilj:

Čim bržu italijanizaciju Julijske Krajine. Jer ove »gospodarske« škole su samo nadopuna školama »Italie Redente«. S ovim školama je čvrsto povezan onaj niz asimilatorskih metoda, koji počinje sa djetom od treće godine, pa svršava sa ljudima od trideset i pete.

Liga za autonomiju Julijske Krajine razstirala je Julijskom Krajinom letake, u kojima je rečeno, da u Ligu mogu da pristupe Talijani i Slaveni bez razlike na vjeroispovjed, rođeni u Julijskoj Krajini, koji žele da se bore solidarno u političkoj borbi za republikansku demokratsku i socijalnu vladu protiv diktature. Liga ima za cilj, da uspostavi kompletnu kulturnu, administrativnu i carinsku autonomiju Julijske Krajine, izjednačenje između Talijana i Slavena u ekonomskom i političkom pogledu, postignuće ekonomskog blagostanja, koje bi zadovoljavalo najšira traženja radničke klase. Taj apel Lige za autonomiju kaže zatim:

»Guglielmo Oberdan žrtvovao se za slobodu i republikansku Italiju, a ne zato da bi Julijska Krajina postala mussolinijanski i sabaudski plijen. Žrtve Gortana, Marušića, Miloša, Bidovca i Valenčića intimno su vezane sa žrtvama Della Maggiora, Schirrua, Sbardellotta i Bovonea. Mi preuzimljemo to nasljedstvo revolucionarne vjere očeličene krvlju i od nje tvorimo svojju zastavu. U ime heroja umrlih na vješalima ili pred plotunima, u ime onih, koji umiru u galerama Specijalnog tribunala, u ime konfiniranih i na koncu u ime hiljada emigranata Julijske Krajine, koji su umjesto ropstva radje izabrali teškoću progona, pozivamo julijance obih plemena na okup za borbu protiv zajedničkog neprijatelja fašizma. Doprinijeli smo demolicanju austrijskog carstva vještala, znati ćemo demolicati i rimsko carstvo plotuna. Režim neće moći da spriječi revoluciju koja će proizlaziti iz bratstva Talijana i Slavena. Iz istih boli i iste krvi niknut će sutrašnja sloboda.«

Dovde smo citirali list »Giustizia e Libertà«. Prenijeli smo to pismo iz Trsta radi informacije i radi toga, jer je to jedan dokument. Svakako interesantna je to pojava, da se Talijani obraćaju letacima na Slavena i da ih pozivaju na zajedničku borbu protiv fašističkog režima. Prilike su u Julijskoj Krajini točno onakve, kako ih opisuje dopis antifašističkog lista. Svakako uspjeh ove talijanske antifašističke akcije u Julijskoj Krajini bio bi imao daleko veći uspjeh, kad Jugoslaveni ne bi bili i prije fašizma osjetili nasilje, koje se nije smjelo dogoditi.

Ali, kaže »Corriere della Sera«, prava politička akcija biskupa Fogara opazena je tek poslije rata.

Milanski list kaže, da je odmah poslije Vittoria Veneta u svim gradovima Julijske Krajine počelo osnivanje provizornih komiteta. I u Gorici je osnovan takav komitet, koji je imao da vrši političku upravnu funkciju po propasti Austrije.

U krugu tog komiteta je Fogar zajedno s još nekim pristalicama mons. Faiduttija istaknuo ideju o osnivanju furlanske republike i »sa zadovoljstvom« je pristao uz jedan predlog, koji je imao da spriječi teritorijalno sjedinjenje s Italijom.

»Corriere« kaže: »Fogar je dakle učinio ono isto ni više ni manje, što su pokušali i tršćanski socijalisti držanjem svog Pittonija«. »Corriere della sera« pored toga kaže, da je biskup Fogar u Julijskoj Krajini raspisao jednu brošuru, koja je štampana u Beču i u kojoj se brani mons. Faiduttija i on. Bugatta, bivšeg klerikalnog poslanika u Tržicu (Monfalcone), koji je navodno dobro poznat po svom antitalijanskom držanju.

Nadalje milanski list kaže, da je svima još u sjećanju optužba protiv biskupa Fogara, kad se je pod njegovim protektoratom navodno htjelo poslati veći broj bogoslova iz Julijske Krajine u ljubljansko sjemenište.

U to je vrijeme ljubljanska biskupija pripadala pod Goricu i biskup Fogar je, po ironičkom mišljenju »Corriera«, držao valjda, da su granice između Italije i Jugoslavije samo »teorijske naravi«. Zbog toga, kaže »Corriere«, kad se je imalo postaviti Fogara na čelo tršćanske biskupije, gorički su patriote protestovali, ali uzalud.

Tako piše veliki milanski list o biskupu Fogaru, te upotunjuje optužbe, koje su protiv njega izišle u listovima Julijske Krajine.

Kada se ima u vidu da će u tim gospodarskim školama biti glavni i centralni predmet »fašistička kultura«, onda nam je jasno, da te škole neće nimalo doprinijeti gospodarskom obrazovanju naše omladine. To potvrđuje i činjenica što će u te škole biti prisiljena da idu i djeca od 11 godina. Medjutim će i te škole, kao i škole »Italie Redente«, biti prisiljen da izdržava sam narod preko općina, te će se svim ostalim teretima pridružiti i jedan novi. Apсурдно je osnivanje gospodarskih škola među

Ovako se ponašaju pretstavnici Italije u inostranstvu

Sarajevo, 9 juna. Na adresu ovdanjen generalnog konzula kraljevine Italije Marcela Zuccolinia stigao je o Božiću prošle godine jedan paket težak 9 kg iz Italije. Na paketu je bila navedeno, da sadrži puder. Kako je puder podvrgnut gradskoj trošarini po 100 Din po kg trošarinski organi određili su konzulu da plati određenu trošarinu. Medjutim konzul je tvrdio, da je oznaka sadržaja kriva te je naveo da je u doličnom paketu bila pasta za zube, koju šalje jedno talijansko društvo na dar djetet, nekih ovdašnjih talijanskih podanika. Banovinska uprava donijela je rješenje u prilog općinske odluke, naime, da je pošiljka podvrgnuta trošarini prema odnosnoj deklaraciji. U toj stvari rješavalo je ministarstvo financija. Talijanski konzul je tvrdio da je kao diplomatski predstavnik oprošten od trošarine, medjutim je ministarstvo donijelo konačnu odluku i potvrdilo stanovište sarajevske općine. Po ovom tumačenju ministarstva od trošarine su oprošteni samo oni strani diplomatski predstavnici, koji su akreditirani kod Nj. Vel. Kralja, a to su poslanici u Beogradu, a ne i konzuli. Konzul medjutim i dalje ostaje kod svog stanovišta, i neće da plati trošarinu.

Tako, eto, izgledaju službeni prestavnici snažne, velike, superiorne imperijske Italije.

Kako Italija nagradjuje one, koje doseljuje u naša sela

Lipa, juna 1934. — Od kako smo nesrećom pripali pod ove naše nove gospodare, izgleda kao da se je sve urotilo protiv nas. Sve je zapušteno i sve je zabrinuto. Kada se susretne kojeg našeg čovjeka na putu ili stazi, ide pokinkute glave, tužan kao da mu je sve u kući mrtvo. Naše selo, koje je prije rata bilo jedno od najljepših u ovome kraju, danas je potpunoma opustošeno i uništeno, mi smo prije rata mnogo zaradivali u stranom svijetu, kod nas nije bilo ni jedne kuće, od koje nije bio po jedan čovjek, a kod nekih i više njih u Americi, ili po drugim dijelovima svijeta. Danas ne možemo nikuda, jer smo u zatvoru, gdje nas je rimska neman zatvorila. Malo ima kod nas ljudi koji ne bi znali po tri i više jezika govoriti, ali kraj sve naše sposobnosti, moramo biti slijepi kod zdravih očiju i kod zdravih ušiju gluhi. Htjeli bi naši gospodari da smo kraj našeg zdravog razuma glupi. Za nas su nastupili crni dani, čovjek ne smije da iz kuće izadje, jer čim izadje već ga slijede špijuni. Čim se dvojica sastanemo negdje na selu odmah pristupi bliže špijun, koji se grozi sa konfinacijom i batinama. Ne smije čovjek sa čovjekom da razgovara, jer je odmah sumnjiv. Za bolju njihovu špijunažu među nama, doselile su vlasti u naše selo 3 familije iz Kalabrije. Te familije imaju velike pogodnosti. Dosta je da vam kažemo da su nakon mjesec dana po dolasku dobile sve tri familije gostionu i dućan, a jedna čak i trafik. (Graničar).

»GIOVANI ITALIANI« OB MEJI IN V BAZOVICI

Postojna, junija 1934. — (Agis). — Neki dan u maju so s kamioni pripeljali semkaj člane fašistične organizacije »Giovani Italiani« iz vse reške pokrajine. Peljali so jih na mejo v Kačjo vas, kjer so jim držali navduševalne govore. Fantje pa so se za besedičenja kaj malo brigali, raje so se ozirali preko mejo na jugoslovensko stran in si ogledovali jugoslovensko stražo, katera ni bila ravno daleč od njih. V Postojni so jih pogostili, nakar so jih odpeljali dalje, baje na Bazovico.

Gospodarski polom v Brdin Beda žene ljudi v smrt.

Gorica, junija 1934. — (Agis). — Iz Brd poročajo, da se je pred nekaj tedni obesil neki kmet iz Snežnega, občina Kojsko zato, ker ni mogel plačati zapadle menice. Kmet, ki je svojčas bil dobro stoječ je prišel tako daleč, da si je moral, če se je hotel obesiti, sposoditi vrv. Beneški dnevnik »Gazzettino«, ki je po Goriškem zelo razširjen, je poročal, da je kmeta zadela kap. Oblastva zakrivačo kolikor morajo, da ne pridejo taki slučaji v javnost.

V PRIČAKOVANJU PRINCA.

Ni minulo še leto, ko so se po časopisih širile vesti o razporoki italijanskega prestolonaslednika. Sedaj pa italijansko časopisje stalno poroča in napoveduje veselo vest, da bo italijanski princ dobil naslednika. S tem v zvezi poroča časopisje tudi o možnosti amnestije. — (Agis).

seljacima, kojima se prodaje na dražbi i zadnje marvinče za porez (slučajevi u Vodicama i drugdje), i gdje seljaci umiru od gladi (slučaj u Permanima).

Uvjereni smo, da neće preći ni par godina, pa da će i ove škole preuzeti »Italia Redenta«, kao što je preuzela zabavišta Leghe Nazionale i tečajeve »Società Umanitaria«, te će se i tako manifestirati prava svrha tih »gospodarskih« škola.

Naša kulturna kronika

Bugarski Pen-Klub za slavensku kulturu u Julijskoj Krajini

U prethodnom broju donijeli smo vijest, da je na sastanku naših i bugarskog Pen kluba u Beogradu bilo govora o zaštiti slavenske kulture u Julijskoj Krajini. Donijeli smo i točan tekst izjava naših i bugarskih književnika. Jasno je, radilo se o jednoj sasvim lojalnoj inicijativi, koja nipošto ne može da znači uvrijedu za Italiju. Rečeno je, da će se kod talijanskog Pen kluba zamoliti, da učini nešto za slavensku književnost i književnike Julijske Krajine.

Razumije se, talijanskim agitatorima u Bugarskoj to nije bilo pravo, pa su pokušali, da izazovu zbog toga trzavice u bugarskim književnim krugovima. Našli su se neki bugarski književnici, koji su u službi politike, da od toga prave pitanje i članovi Pen kluba, koji su bili na putu po Jugoslaviji morali su u novinama da o čitavoj stvari daju razjašnjenja. Eto kako pojedini listovi prikazuju beogradsku inicijativu:

Sofijski list »Mir«, od 5 juna piše: »G. Aleksandar Balabanov, predsjednik bugarskog Pen-kluba, izjavio je o gostovanju Pen-kluba sledeće:

Mi smo tamo otišli potpuno svjesni teške odgovornosti. Mi znamo da nismo neko profesionalno udruženje, već duhovni predstavnici naroda. I zato smo radili iskreno, bez velike larme, bez poniženja, bez umiljavanja i ostalo. Mogu vam reći otvoreno: u stvari, niko nije tražio od nas neke sentimentalne izjave. Uopšte, jednodušno smo konstatovali, da su jugoslovenska braća prema nama bili potpuno iskreni. Naši razgovori i riječi bili su jasni i otvoreni. Samo ozbiljnim, dugim, upornim radom možemo da odstranimo čitave planine od nepovjerenja i sumnje. Zato sam ja izjavio, da su i srpski listovi zabilježili, da ne vjerujem u uspjeh, ako se čine samo šetnje i daju sentimentalne izjave.

G. Balabanov zatim kaže: »Neki profesionalni intriganti, bez ikakve potrebe, bez povoda, napravili su zabunu sa Italijom, kao da nisu svjesni da s time najviše štete bugarske interese. Ništa se nije dogodilo. Nikakav protest, nikakva rezolucija nije donesena, niti je predložena. Naprotiv, sa najvećim poštovanjem prema Italiji, Slovenci su

nas pozvali da im pomognemo, kao što im pomažu Srbi i Hrvati, da se pridružimo molbi koju bi uputili italijanskom Pen-klubu za slovensku knjigu. Mi smo odgovorili da smo dužni po međunarodnom običaju potpomoci ovakvu akciju i da ćemo sondirati teren kod naših članova bugarskog Pen-kluba.

Sofijska »Slobodna Reč«, od 6 juna, objavljuje razgovor svoga saradnika sa g. Vladimirom Vasiljevim, članom bugarskog Pen-kluba. Na pitanje novinara, kakva je protestna rezolucija doneta za slovensku knjigu u Italiji i jednog slovenačkog pjesnika, odgovorio je:

»Ako postoji slična vijest, ona je netočna. Zaista, predsjednik slovenačkog Pen-kluba g. dr. Cankar, pozvao je i nas da se prisajedinimo njihovom traženju i apelu do italijanskog Pen-kluba za dozvolu da se slovenska literatura može slobodno čitati u Italiji. I g. Balabanov i ja, odgovorili smo, da mi najbolje shvatamo njihov položaj i želimo svesrdno da ih pomognemo. Ako bi mi pristali i to uzme razmjere jedne opšte manifestacije možda bi se dobio obratni rezultat. Pošto smo mi zaseban Pen-klub — zamolili smo, da prepuste nama i da mi preuzmemo inicijativu iz svojih osnovnih motiva, kako bi bila opravdana jedna prijateljska akcija i s naše strane. Izjavili smo, da ćemo o ovome razmisliti čim se budemo vratili u Sofiju, jer tako brzo niti možemo da riješimo, niti pak možemo da angažujemo cio naš Pen-klub.

Eto, to su rezultati naše posjete. Oni nisu veliki, ali su dragocjeni. Ne treba zaboraviti da se mi ne bavimo politikom, već mi dajemo inicijativu samo za one stvari koje su moguće za ostvarenje.

Sofijska »Zarja«, od istoga datuma, donosi takođe sličnu vijest ukoliko se ona odnosi na predlog g. Cankara da se preduzmu koraci zajedno sa bugarskim Pen-klubom kod italijanskog Pen-kluba, kako bi se dozvolio slobodan promet slovenskih knjiga u Istri i Gorici.

Matko Brajša o Josipu Krmpotiću

Josip Krmpotić, nakladnik I. sveske Zbirke narodne popijevke iz Istre — »Chansons nationales croates d'Istrie«

Godine 1908 sabirao sam i bilježio po Istri i po njezinim otocima Cresu i Krku, hrvatske narodne popijevke koje sam kasnije harmonizovao za muški i mješoviti zbor. Godine 1910 izašao je tiskom I svezak rečenih popijevki velikom poštovnošću nakladnika gosp. Josipa Krmpotića u Puli. Nakladnik i ja bili smo uvjereni da će se tim narodnim popijevkama sve što čuti i misli diviti, a hrvatski narod, kojega su one vlasništvo, da će ih radošno primiti i njima se ponositi. G. Krmpotić je dobro znao, da je kod nas prodaja muzikalija uopće vrlo teška, ali on je smatrao velikom narodnom dužnošću, da to izvrši. Ja, a samnom i cio naš narod, jesmo i moramo biti njemu vrlo zahvalni za njegovu veliku poštovnost.

On je i kao čovjek bio vrlo dobar, mlo i plemenit. U obitelji bio je uzoran suprug i otac, a u tiskari bio je pravi

otac cijelog osoblja. Šta nije on sve učinio (na primjer) za tipografa Kocijana! Kocijan je bio teško obolio i uslijed toga i umro. Kocijanovu je majku držao kod sebe do njezine smrti, kao da je njegova vlastita majka.

Šta nije on učinio za jednu obitelj za vrijeme rata, koja je bila internirana od bečke vlade?! A prema komu nije bio on milosrdan u slučaju bijede i nevolje?!

On i njegova predobra supruga bili su k tome vrlo gostoljubivi i prijazni prema svakomu. Bila je upravo milina biti u njihovom domu i vidjeti njihovu pažnju te njihovu dobru, poslušnu i uljudnu djecu.

Nakon rata morao je i on kao prognanik ostaviti Istru i seliti se u Jugoslaviju.

Zagreb, (Nova Ves 10), 9 VI 1934
Matko Brajša-Rašan

Bogomir Magajna:

Č R T

Na ulici pod petim nadstropjem neke hiše u tržaškom starijem mestu, u kateri je stanovao pes Črt pri družini Svetlin, so počili zadnji posamezni streli. Pes se zaletel proti oknu in zatulil, da je njegov glas odmeval v ozki ulici, kakor bi padal v globoko sotesko. Potem se je pes ozrl na Marto in malaga Alojzija, kakor bi hotel vprašati, kaj naj stori. Dlaka mu je sršela in oči so se mu leskale, toda Marta ga je potegnila od okna k ležišču in mu mrmraje ukazala, naj molči. Hip na to so se odprla vrata in Svetlin v sobo: »Marta, miličniki prihajajo v vsem mestu v premoč. Ravnatelj me je odpustil iz tovarne in vse člane sosveta, ki naj bi po naši zmagi prevzeli tovarne. Nihče izmed delavcev, ki so ostali v službi, se ni upal zavzeti se za nas. Nekaj dni ne smemo nikamor iz stanovanja. Groze mi s smrtjo«. V sobi je nastala tišina, nihče nije vedel kaj naj še govori. Le Črt je mahal z repom in se dobrihal gospodarju. Svetlin ga je pobožal po glavi. »Črt, propali smo«, je rekel, sedel potem na posteljo in si z rokami podprl glavo.

Črt se je rodil v zadnjem letu vojske v neki vasi na visokem Krasu. Ko je imel kakih 50 dni, se je povrnil Svetlin kot ranjenec s fronte, da bi obiskal doma starše. Psiček mu je ugajal in odnesel ga je, čeprav je psica žalostno tulila, k svoji družini v Trst. Črt se je hitro privadil novega gospodarja, njegove žene Marte in sinčka Alojzija, čeprav se mu ni v tem zadnjem letu vojske bogve kako dobro godilo. Po vojski pa so se razmere takoj izboljšale. Gospodar je imel mnogo dela in ne preveč slabe plače. Črt je dobival vsak dan kos mesa in kosti,

pa tudi ostankov prikuhe. In družina je bila nadvse ljubeznjiva z njim, zlasti mali Alojzij. Po cele ure se je preganjal z njim po sobi in silno prijetno mu je delo, ko ga je vlekel za ušesa in rep. Ali pa sta se igrala po bregovih strmih ulic, zlasti v sončnih dnevih, ko so se podile med visokimi hišami cele trupe polnagih otrok in so od vsepovedno bevskali drugi psi. Včasih pa ga je vzel Svetlin s seboj v tovarne in ga pustil čakati do poldneva ali do šestih pred vrati velikega dvorišča. Čepel je tam na zadnji plati in radovedno opazoval trupe deklet, ki so v pisanim oblekah stopale navzdol v mesto. Barve kril in rut, v katerih so bile vtisnjene najrazličnejše rože, so bile žive kot premikajoči se cvetlični grmi. V jorbasih pa so imele stvari, ki so Črta nemara še bolj zanimala. Iz njih so gledale glave živih peticlinov z visokimi, živoročnimi grebeni, glave plašnih kur, kljuni gajajočih gosi in dolgi vratoviti srditih puranov. Spet iz drugih jorbavov pa se je širil vonj po maslu, klobasah in po prekajenemu mesu, da so se Črtu cedile sline in je moral sem pa tja zarenčati. Ko se je nagnil nad že proti poldnevu in ni bilo več deklet, se je zadovoljno zleknil na soncu in zadremal, dokler ga ni kaj zmotilo. Motilo pa sta ga, razen muh, za katerimi je hlastal z gobcem, če so sedale nanj, zlasti dve stvari: avtomobil in miličniki. Kadar je pridrčal mimo avtomobil in mu puhnil smrdljiv dim od bencina pod nos, je planil pokoncu in se divje zagnal za njim. Nič manj pa ni sovražil miličnikov. Nanje ga je bil ponovno naščuval Svetlin, dasi ga ni izpustil z močno napete vrvce, kadar se je hotel zagnati vanj. Tako se je Črt navadil, te je oblažal vsakega miličnika, ki ga je srečal na cesti, in sicer od dne do dne bolj srdito. Ščasoma se je zdelo, da je njegova mržnja do njih že čisto osebna, kakor

Istra i Dalmacija u francuskoj publikaciji

U prikazu knjiga koje dodiruju i Julij-Juljskoj Krajini. Navadja se da 600.000 Jugoslavena pod Italijom nema nikakva prava; ni prava da uče djecu u svojem jeziku, ni da se svojem jezikom služe pred vlastima.

O Zadru i Rijeci se govori mnogo opširnije. Navadja se i statistike, koje dokazuju slavenski karakter ta dva grada. Iznasaju i historiju iz koje se vidi da ni historički ne pripadaju Italiji. Spominje se granicu rimske države do Raše, a za venecijanski karakter primorskih gradova, na što se pozivaju Talijani, tvrde pisci te knjige, vrlo ispravno, da su Mlečani bili trgovci pa da je logično njihovo sporadično naseljavanje u gradovima na lijevoj obali Jadrana, jer u ono doba nisu se Slaveni iz unutrašnjosti Balkanskog poluotoka mogli baviti trgovinom u Primorju, ali to ne dokazuje ni da je ta zemlja rimska, ni venecijanska ni talijanska.

Predgovor toj knjizi je napisao bivši pretsjednik Francuske republike Alexandre Millerand, pa time otkače i vrijednost te publikacije. (t. p.)

DRAMA IZ SAVREMENOG ISTARSKOG ŽIVOTA

»Za goli život« od Ernesta Radetića
Zagrebački dnevni listovi donijeli su ovu noticu:

»Na lanjskom natječaju Matice hrv. kazal. dobrovoljaca nagrađena drama iz savremenog života hrv. naroda u Istri. »Za goli život«, od Ernesta Radetića, davati će se u narodnom kazalištu u Frankopanskoj ulici u subotu, dne 23 o. ml. u večer. Ova vauredno snažna drama, koja obradjuje život našega naroda u Istri danas, pobudila je naročiti interes lurya baš zbog svoje originalnosti, bogatstva, folklora i sasvim novih pogleda na svakodnevni život našega naroda u Istri, danas, kad se odjednom našao sam, od svih napušten, u tuđem ljudskom moru. Dramu izvode članovi MHKD koji će time dostojno završiti ovogodišnju sezonu. Ulaznice uz cijenu od Din 6 do 30 nalaze se u preprodaji.

NAŠI MLADINSKI PISATELJI

V Beogradu je izdal u založbi Jeremije Celovčića Gvido Tartalja prevod slovenskih mladinskih pesmi in proze pod naslovom »Braća sa Drave«. V tej zbirki je Tartalja objavil tudi stvari primorskih pisateljev in sicer od Anice Černejeve »Pismo«. Bevk je zastopan »pravljico« Čudna živalca in čudežna palica«, Bogomir Magajna pa z legendom »Jezus in mornar«.

»FERIJALAC« O JULIJSKOJ KRAJINI I KORUSKOJ

Djački list »Ferijsalac«, koji izlazi kao revija odlično uređen, u svom broju za maj—juni 1934 donosi pored ostalog zanimivog materijala i dva članka, koja nas specijalno interesuju. To je informativni članak »Gospodstva« od Tone Klemenčića, u kojem se govori o Koruskoj, njezinoj prošlosti i sadašnjosti, te članak »Mi i oni preko«, koji je napisao Milan Verčon. U tom članku pisac na lijep, pjesnički način govori o našoj Julijskoj Krajini i o ulozi omladine u borbi za nju.

VINKO ŠERINGER: PRIRUČNI RJEČNIK STRANIH RIJEČI I FRAZA

za praktičnu uporabu pri čitanju, pisanju i razgovoru, četvrtu znatno povećano i popravljeno izdanje, 333 strane u maloj 8-ni. Cijena: Broširano: Din 40.— (poštom uz unapred poslati novac Din 46.—, pouzecem Din 49.—). U tvrdom uvezu Din 50.— (poštom uz unapred poslati novac Din 56.—, pouzecem Din 60.—). Narudžbe izvršuje: Jugoslavensko nakladno d. d. »Obnova«, Masarykova ul. 28, Zagreb. Telefon broj 66-46, 66-48.

ZAVJET ISTRANA

Kroz vjehrove ljute i vjekovne magle i tmaše
Mi gradimo vjeru otaca i zavjetne dvore
Rijuci noktom na krši pod lomnim vrhuncem,
Sa vjerom u Boga i čežnjom razgaljene duše
Za svijetlom i suncem —
Mi čekamo svanuće zore.
Na krši nam krvava žulja svud marna je pregnula
ruka,
Ko kandler vječno pod čelom svodj budno nam
gorjele oko

Da ožari omrle duše i osvjetli ozeble grudi,
Da uskrisi vjeru i nadu ojadelih istarskih ljudi.
I dizamo krst naših muka
Sa goletne istarske hridi,
Sa vrhunca gore visoko,
Nek Nebo ga krvava vidi
I Pravda nek zemlji nam sudi!
A pod njim je klečala dugo i plakala uboga mati,
Grčevito dizala k nobu na molitvu ruke već svele,
Za zornom još gorjelo srce i vapila duša joj bona —
Da osvjetli dolinu suza i zemlju nam suncem poslati.

I sinu pred našim dvorom!
I uskrسو zavzoni zvono
I vidjesmo Orlove bijelo
Pod Učkom nam gorom...
U našoj je planulo duši
Ko buktinja plamna i jurka —
I gledasmo kako se ruši
I pred nama kako se mrvi
I orao crni i lav svetog Marka!

Mi postasmo alem na kruni i heroji krvi! — — —
Al za čas već udes nam kruti
Ko noman završiti pred dvorom,
A more zaurila, zamuti
Pod Učkom nam gorom...
U zemlji nam niknulo groblje
Razapetih snova i hitjenja —
I postasmo najgora roblja
Svih pokoljenja!

Mi nemamo doma ni praga
Otkerani s rodnoga kraja
Ko nevoljne plovimo šajke —
Daleko nam Istra je draga...
Mi djeca smo bola i vaja —
Bez oca i majke!

Rastrgane duše ostavismo pitome žale
I puteljke mile i ceste i livade ovojne
I crkvice bijele i groblja i jablane sjajne
I seoca naša i drage nam kućice male.
Al nonjesmo sobom svu toplinu istarskih hridi
I vjeru u Boga i zavjeru istarske duše:
Nek dižu barjake, gdje slobode gnijezdo smo vili,
Nek zulumom kreće i zdžanja nam pale i ruše,
Nek veriga zvekom i kursumom zemlji nam zbore:
Mi ne damo zemlju otaca ni himbi ni sili,
Mi ne damo Učke nam gore!

I dodjosmo k vama za kilitanjem Orlova naših,
Gdje vjekovno zdanje iz krvi je podiglo dvore.
Da pojimo dušu iz vira i podviga vaših.
Na slobode suncu da grijemo duše nam mlade
Da nijetimo vatru do svanuća istarske zore.

Ded, dajte nam granja, nek plane svud iskra nam
žarka,
Nek krosovi gore i užgu svud iverje svele
I dižite barjak naš sveti, nek vijori smjelo
Na trepet grobara i lavova svetoga Marka.
JOS. A. KRALJIC.

da njemu samemu grane življenje. Drugače pa je bil veder in ponosno je stopal poleg gospodarja po tržaških ulicah in so mu slajale oči kakor bi bil ves Trst njegov.

Od dneva pa, ko so gospodarja Svetlina odpustili iz službe, se je Črtovo življenje docela izpremenilo. Ni mogel doumeti vsega tega, toda niti na cesto ni smel več. Vrata stanovanja so bila neprestano zaprta. Črt je videl, kako je stopil gospodar stokrat na dan k oknu in zastrmel doli na ulico. Njegov obraz se ni niti za hip nasmehnil. Alojzij je sedel na kupu cunj in zajokl kar naenkrat, kakor bi se bal nečesa strašnega, neznanega. Črt je šel k njemu in pomahal z repom, toda deček se ni več hotel igrati z njim. Od Alojzija se je napotil k gospodinji, da bi ga pogladila po glavi in hrbtu, kar je vedno tako prijetno delo. Marta je bila sedaj noseča v osmem mesecu. Sedela je poleg ognjišča in z obema rokama podpirala veliki, težki trebuh. Široke, črne oči so ji sijale tako žalostno, da je postal še Črt zamišljen. Ni vedel, ali bi se stisnil k njenim nogam, ali ne; ali bi položil glavo na njena kolena, ali ne. Ker se njena roka ni stegnila, da bi ga pobožala se je okrenil v sredo kuhinje, postal tam in nalahno zavcillil.

Opoldne je sedel Črt k skledi pod mizo in vdano pričakoval jedi. Prvi, drugi in tretji dan mu je položila Marta po nekaj polente v skledo; mesa in kosti ni bilo več. Četrty dan pa je tudi polente zaman pričakoval. Od opoldne do treh je sedel poleg sklede in strmcl zdej v Svetlina, potem v Marto, toda ta dva se nista genila s svojih mest. Od nikoder ni prihajal vonj po kaki jedi. Ob treh je Črt odprl gobec in zamoklo zatulil. Svetlin, Marta in Alojzij so se ozrli k njemu, toda nihče ni vstal. Pes se je dvignil, stopil k Marti, ji položil glavo na ko-

lena in proseče zastrmel v njen obraz. Tedaj so se prikazale Marti solze v oči. »Pelji ga na cesto, naj si sam preskrbi hrane«, je rekla možu, toda takoj se je premislila: »Peljala ga bom sama, da te ne zagledajo«. Prijela je Črta za ovratnik, odklenila vrata in ga vodila po strmih mračnih stopnicah navzdol in na cesto. Tu ga je pobožala ter zaprla vrata za seboj. Črt je ostal na cesti sam.

Čepel je uro dolgo pred vrati in lajal navzgor proti oknu, toda nihče se ni oglasil in tudi živoga človeka ni bilo, ki bi stopil s ceste v hišo. Cesta sama je bila prazna in mrtva. Glad je postajal vedno večji in pes se je kočno napotil iskat hrane po ozkih ulicah. Križaril je med visokimi hišami, s katerih je odpadel omet. Iskal je smetišč, ki jih je bilo mnogo. Stikal je po njih, odri-val z gobcem in nogami papirje, cunje in smeti, toda našel ni ničesar razen nekaj že z umazanijo napolnjenih konzervnih škatal in nekaj suhih, kot kamen trdih kosti, ki jih ni bilo mogoče zdobiti in na katerih so se že poznali sledovi čekanov drugih psov.

Zato je odtaval navzdol protiv novemu mestu, preletel je prostor pod oboki magl-strata, široki trg mimo vlade in se naenkrat znašel v pristanišču. Tekal je dolgo med pomolom svetega Karla in med Rdečim mostom, ki je peljal čez kanal. Tu in tam se je ustavil na obrežju, dvignil glavo in vohal rezke vonjave, ki jih je prinašal veter z ladi. Kot ogromne črne senice so visele te ladje nad njegovu glavo visoko v zrak. Neni zmed njih je zatulila sirena. Črt je preplašen odskočil za nekaj korakov in bolestno zavcillil. Črna senca pred njim se je premaknila kakor strah in začela rezati valove proti trepetajoči ognjeni sončni obli, ki je visela nad zapadom in sipala na modre valove rdečih barv. Sedaj je bil že blizu ve-

Pet godina uspješnog rada

Istarskog Akademskog Kluba

Zagreb, juna 1934.

Istarski Akademski Klub održao je četvrti redoviti članski sastanak u ljetnom se-metru dne 8 o. mj. Taj sastanak je bio prigodom petgodišnjice opstanka Kluba, koja se navršila u aprilu ove godine. Nije to veliki vremenski razmak za jedno studentsko društvo, ali je Istarski Akad. Klub svojim uspješnim radom kroz ovih pet godina nadmašio sva druga akademska društva. Ako se uzme u obzir i položaj, u kojem se Istarski akademski klub nalazi boreći se prvenstveno za svoje materijalno obezbjeđenje pored redovitih studija, tada taj rad dobiva još veći značaj. Istarska akademska omladina svijesna svoje velike i teške zadace usprkos svih poteškoća, s kojima se mora boriti, svoju emigrantsku dužnost ispunjava na potpuno zadovoljstvo svih emigranata, što se najbolje vidjelo po riječima predsjednika Saveza dr. Čoka i ostalih gosti, koji su sastanku prisustvovali.

Sastanak je otvorio predsjednik g. Motika. Pozdravio je sve prisutne, napore predsjednika Saveza dra. Čoka, potpredsjednika Saveza dra. Ražem, potpredsjednika »Istre« dra. Kajina, upravitelja Djačkog Internata prof. Demarina, g. Frana Raša od Jugoslavenske Matice i g. Lavrenčića od Kluba Jugosl. Primorskih Akademikov iz Ljubljane i druge goste. Sjetio se je svih prijatelja Kluba, napose svih onih naših mnogobrojnih znanih i neznanih heroja, koji su dali svoje mučeničke živote za našu svetu emigrantsku stvar i pokazali put uistinu težak, ali pun vjere u skoro pobjedu pravde. Predlaže da se svima prijateljima Kluba, kao Kolu Srpskih Sestara u Beogradu, g. Caru Eminu, direktoru Nakić-Vojnoviću i mnogim drugima pošalju pismeni pozdravi.

Poslije predsjednika g. Motika uzimlje riječ g. Mate Rojnić, dipl. phil., jedan od osnivača Kluba, njegov mnogostruki odbornik i predsjednik, koji u svo-m referatu iznosi prilike istarskih studenata prije osnutka Istarskog Akademskog Kluba i rad dotadašnjeg njihovog udruženja, Udruženja Jug. Akademikara iz Julijske Krajine.

Rad toga udruženja nije bio takav, kakav bi trebao biti rad jednog istarskog akademskog društva. Rad toga udruženja je bio skučen i kretao se više u rješavanju općih studentskih problema na zagrebačkoj univerzi, a naše emigrantske probleme ostavljao po strani. No i naša emigracija nije bila tada organizovana kao što je danas. I prilike u Julijskoj Krajini bile su malo drukčije, naš je narod imao barem neka prava, njegovi politički predstavnici bili su još s njime u Istri. I kad su na naš narod počeli padati sve teži udarci, kada su došli ovamo mnogi naši studenti, kojima je bio onemogućen studij u Italiji, kada su došli na univerzu mladji, koji su čitavo svoje školovanje proveli daleko od svoje uže domovine, nastala je težnja, da se rad toga društva reorganizira na čisto emigrantskoj bazi. Uvidjelo se, da baš naša akademska omladina mora predvoditi u onim teškim danima, koji su nastupali za naš narod. Mladji, kao braća Rojnić, Cerovac, Šepić, Radoslavić i drugi potpuno su uspjeli da reorganiziraju rad dotadašnjeg studentskog udruženja, da stvore 1929 god. novi Istarski Akad. Klub. Kako je ta reorganizacija bila potrebna, najbolje se vidi po današnjem razvoju Kluba, po radu u ovo kratko vrijeme. Taj rad je sumarno i iscrpno prikazao g. Gržetić.

Osutak Kluba pada u vrijeme početka najtežeg terora nad našim narodom, što Klub

iskorištava svakom zgodom za propagandu naše emigrantske stvari, priređujući brojna predavanja ne samo u Klubu, nego i vani, na univerzi i u drugim studentskim društvima.

U predavanjima se tretira naš problem sa svih mogućih gledišta, historijski, etnički, politički, ekonomski, kulturno-erikveni i t. d. Klub se brine za svoj podmladak, organizuje udruženje istarskih srednjoškola, organizuje kongres naše srednjoškolske i akademske omladine, koji je potpuno uspio. Klub je jedan od osnivača našeg emigrantskog Saveza, jedan od njegovih najagilnijih suradnika. Klub potpomaže svim silama rad društva »Istre«, velik broj njegovih članova sudjeluje u mnogobrojnim sekcijama toga društva. Kod raznih priredbi akademski su mnogo doprinijeli svojom poštivnošću, da te priredbe uspiju. Dilettanti Kluba su davali dramu za »Našu Grudu« 5 puta propagirajući vrlo uspješno na taj način naš problem. Uvidjevši vrlo velik uspjeh ovog načina propagande nastojali su potaknuti naše pisce na pisanje sličnih komada. Išlo se ususret svojim članovima, pa je g. Šepić izdao »Zemlja muke« a Matko Rojnić »Kulturne veze Istre i Hrvatske u prošlosti«. Akademski iskoriste i praznike ne samo za odmor nego i za našu propagandu. Već tri godine su zaslugom direktora g. Frana Nakić-Vojnovića sproveli ferije u Krku i predavanjima i predstavama u tom našem izloženom kraju lijepo propagirali našu stvar. Nostalgija se da se proslavi Dobrobrilno školovanje u Karlovcu, što nije uspjelo ne krivnjom akademikara. Radilo se i oko Doma za istarske studente, ali radi ekonomskih neprilika moralo se odustati. U Klubu je održano 60 predavanja. Predavalo se i u Omladinskoj sekciji društva »Istre«, među našom kolonijom na Trešnjevki, a priređena su nekoja predavanja i za javnost. Rad Kluba bio je tih, ali znatan i uspješan. Sve akcije za koje su se akademikari angažirali, pokazale su se zdrave i ispravne. Klub svim silama

nastoji, da od svojih članova stvori potpuno intelektualne, ali spremne i borbene emigrante svijesne svoje velike i teške dužnosti.

Iza toga uzima riječ delegat »Jug. Primorskih Akademikov« iz Ljubljane, čestita Klubu na lijepom radu i želi što užu suradnju između oba kluba, složan rad čitave naše akademske omladine.

Nakon njega uzima riječ Dr. Čok, predsjednik Saveza,

Zahvaljuje i čestita Klubu na radu i uspjesima, što ih je postigao za našu stvar. Konstatira usku vezu i suradnju između Kluba i Saveza i izražuje želju, da ta veza bude još tješnja, a rad Kluba da bude i nadalje pun poleta i odvažnosti, jer baš na akad. omladinu pada teška zadaća u rješavanju svih naših problema. Naša emigracija ima još puno neriješenih problema, koje će baš akademikari kao srž naše emigracije morati da riješe. Akademikari, moraju biti spremni i na najveće žrtve. Vredi to i za čitavu emigraciju, jer se sloboda može postići samo najvećim žrtvama.

Dr. Kajin čestita u ime društva »Istre« i u ime svih onih istarskih akademikara, koji su prije 25 godina osnovali svoje prvo istar. akad. društvo. Želi toplo, da Klub postane žarištem čitave naše emigracije, da svoj rad prenese i tamo preko granice, gdje će ga tako puno trebati.

Prof. Demarin se pridružuje čestitkama u ime Djačkog Internata, gdje se sprema omladina, da bude dostojan član Kluba, jer omladina, pogoto akademski mora prednjačiti u radu za našu stvar. Čestitkama se pridružuje i Dr. Ražem u svoje ime, uspoređujući rad sadašnjih istarskih studenata i onih, koji su imali tu sreću, da rade u svojoj uzoj domovini. Kaže, da je rad sadašnjih akademikara, iako žive u mnogo težim prilikama, mnogo veći i snažniji, zato zaslužuje svaku pohvalu i priznanje. Time je Istarski Akademski Klub završio svoju skromnu proslavu.

N. R., cand. ing.

ZA SKUPNO OBRAMBNO ORGANIZACIJO

Zborovanje „Branibora“

V dvorani OUZD se je 10 junija vršil prvi redni obćni zbor društva »Branibora«, ki je po Jugoslovenski matici prevzelo naloge kulturnega in nacionalnega obrambnega dela za jugoslovenski živelj, ki živi izven državnih meja Jugoslavije. Zborovanje je vodil predsednik notar dr. Krevl, udeležilo pa se ga je razen ljubljanskih društvenikov tudi veliko število delegatov podružnic iz vseh večjih in važnejših krajev Slovenije.

Iz tajniškega poročila posnemamo, da je Jugoslovenska matica v nekaj letih svojega obstanka zbrala samo med Slovenci 6 milijonov dinarjev v obrambne namene. Kakor njeno delo je tudi delo njenega naslednika »Branibora« skozinskož strog

kulturno. Iz vseh poročil je bilo razvidno, kako hudo je mlademu društvu obnoviti prekinjeno delo. Obravnaval se je tudi načrt, naj bi se osnovala skupna vrhovna obrambna ustanova, v kateri naj bi sodelovale vse naše nacionalne organizacije — saj je vsako nacionalno delo nepopolno, če ne vsebuje tudi dela za naš narodni živelj v tujini. »Branibor« je v tej smeri že podvel razne akcije za doseg koncentracije in poživitve vsega dela in obćni zbor je sklenil, naj društvo v tem smislu nadaljuje.

Novi odbor, ki je bil ob koncu izvoljen in ki mu predseduje senator profesor dr. Valentin Rožič, jamči, da bo društvo tudi v bodoče vršilo svojo nalogo.

JUBILEJ MARIBORSKEGA „JADRANA“

Dobro znano mariborsko pevsko društvo »Jadrana« bo praznovalo letos 15-letnico svojega obstoja. Proslava bo združena z veliko pevsko svečanostjo, ki bo 1. septembra v unionski dvorani ter z veliko prireditvijo na prostem v nedeljo 2. septembra. Na sobotni prireditvi se bo pela pesem, ki jo je uglasbil g. prof. Mirk nalašč za to praznovo. Pesem zahteva dober in močan zbor in pritožni zato društveni odbor vse bivše pevce, naj bi zato proslavo sodelovali pri društvenem

pevskem zboru. Obenem prosi odbor starše, ki imajo do 14-letne dečke, ki imajo dober posluh, naj jih prijavijo pevovodji g. Lahu oziroma jih pošljejo na prvo in drugo poskusno vajo, ki bo jutri, v petek ob 18 v prvem C razredu mariborske državne realke. Vsa mariborska pevstva in druga nacionalna društva pa že danes opozarjamo na omenjeno jubilejno prireditev mariborskega »Jadrana«, ki zasluži pozornost vse naše javnosti.

NOVA EMIGRANTSKA ORGANIZACIJA

U SPLITU

Osnivačka skupština »Istre«

Split, juna 1934.

I u Splitu, toj najizloženijoj tačci jugoslovenskog Jadrana, gde žive lep broj emigranata iz svih delova naše zemlje koja je potpala pod talijanski jaram, već se davno osećala potreba osnivanja emigrantske organizacije. Zauzimanjem nekolicine naših agilnih emigranata, konačno je i to ostvareno. Nedavno su predana vlastima na odobrenje pravila »Istre« i ta su pravila sadrž i odobrena.

U subotu, dne 9 o. m. u 20.30 časova održana je u restauraciji Lovret osnivačka skupština.

Skupštinu je u ime osnivačkog odbora otvorio g. dr. Rajko Šestan. Pre prelaza na dnevni red dr. Šestan je prisutnim emigrantima predočio patnje i stradanja naše braće pod fašističkim zulumom i

komemorirao tragičnu smrt blago-poć Marijana Četara, te nove žrtve modernih krvoločnih barbara. Skupština odaje počast mrtvome bratu sa trokratnim »Slava!«

Zatim, prelazeći na dnevni red, dr. Šestan obrazlaže i objašnjava društvena pravila, kao i ciljeve i svrhu udruženja.

Pošto su raspravljena još neka druga interna pitanja udruženja, prelazi se na izbor redovite uprave, u koju su birani:

Upravni odbor: dr. Stojan Brajša, advokat, potpredsjednik Stipe Vrdoljak priv. nam., tajnik Pero Trepov priv. nam. blagajnik Vjekoslav Znidaršić, viši oficijal Apelac. suda, odbornici: Vladimir Betić, trgovac, Ljudevit Silić, obrtnik, Ivan Draščić, šumarski inspektor, Jakov Rakić, industr. i inž. Grga Škabić, banov. enolog.

Nadzorni odbor: Rikard Katalinić-Jeretov, književnik, Slobodan Jekić, priv. nam. i Frano Benčić, gostioničar.

Pretsednik dr. Brajša zahvaljuje na poverenju i moli potporu svakog pojedinog člana udruženja, jer jedino tako može isto da napreduje i udovolji svojim zadacima.

U odlučnom govoru ističe momente koji među emigrantima podržavaju živu svest pripadnosti porobljenom zavičaju. Mi smo otrgnuto udo svoje matere zemlje, kao što su porobljeni naši krajevi otrgnuta uda slobodne Jugoslavije. Tek u emigraciji najdublje osećamo što za nas znači gubitak našeg zavičaja i sada, u emigraciji, naša je ljubav do te zemlje postostručena.

Zato mi ne možemo i nećemo mirovati dok Istra i ostali podjarmljeni naši krajevi ne budu naši i mi, emigranti, u slobodi.

Za oslobođenje naše porobljene braće treba da budemo spremni na sve, i najteže žrtve. Ako se neku stvar hoće da postigne i u tom htenju ustraje, ona mora da se postigne, tako i našu braću mi hoćemo da oslobodimo, mi ćemo na tome ustrajati i mi ćemo to i postići.

Želi da ovo naše mlado udruženje, u kojem su okupljeni brojni radnici i intelektualci, napreduje i cvate na korist svrhe za koju je osnovano.

Zatim zaključuje skupštinu.

Pod vodstvom našeg agilnog dra Stojana Brajše verujemo da će ovo naše najmlađe emigrantsko udruženje dobro napredovati i u celosti izvršiti svoj zadatak.

čer in pes se je okrenil in stopal počasi po obrežju proti ribarni. Gobec mu je bil široko odprt, oči so gladno strmele nekam naprej, klaverno pobešeni rep se je vlekel za njim. Nič več se ni menil za množico, ki je hitela mimo njega. Utrujenost mu je ležala v ude, glava je postajala težka in se je neprestano hotela povečati k tlom. Nenadno pa se je ustavil, nos in ustnice so se mu našobile, da so se mu pokazali zobje. Tik pred njim se je dvigala ribarna, pred ribarn pa je plaval od morski škarpj z ribami napolnjen čoln. V njem je stal mož, ki je neprestano kričel metal ribo za ribo na veliko mrežo, ki je bila pregrajena na bregu. Poleg mreže pa je stal drugi mož in branil ribam, da se niso prevalele z mreže na tlak. Črt je zastrel na te žive, premetavajoče se živali. Iz gobca so se mu pocedile sline do tla. Zarenčal je, prebegnil z očmi od moža do rib in spet od rib do moža. Potem je naenkrat bliskovito planil k mreži, zasadil zobe v največjo ribo in preden je utegnil breniti mož z težkim čevljem vanj, je že drvel Črt nazaj proti obokom magistrata.

Slišal je kričanje in smeh za seboj in neki predmet se mu je zatrkjal pod noge, toda Črt se je že znašel v starem mestu in drvel po strmih ulicah, ne da bi se ozrl. Ustavil se je šele pred vrati domače hiše. Bil je že mrak in v oknih so se prižigale luči. Tudi gospodarjevo okno je bilo že razsvetljeno. Spustil je težko ribo na tla. Presvetlaval se je po tlaku in zevala s široko odprtim gobcem. Pes je zarenčal, jo popadel in ji v hipu strl hrbtenico. Riba je oblezala mrtva in zaprašena na umazanem tlaku. Dvignil je glavo proti gospodarjevemu oknu. Za šipami je zagledal senco. Zatulil je ponovno navzgor, toda okno se ni odprlo. Planil je s šapami na vrata in grebel s krem-lji po njih; prisluskoval je, če bo slišal kora-ke na stopnišču, toda prav nič ni bilo

čuti. Šele sedaj se je odločil in začel trgal z ribe kos za kosom. Požiral jih je, ne da bi jih prej razgrizel. V eni minuti je pospravil celo ribo. Lačen ni bil več, toda ves utrujen se je zleknil pred vrati na tlak in položil glavo na tace, da bi zadremal.

Bila je že noč in ulice so postale tihe in samotne. Iz hiš, ki so visele gori v bregu, so začele prihajati sestrane prostitutke, ki so stopale počasi po ulici navzdol. Hodile so tiho, brez besed kakor sence in strmele v svetlobo, ki je zarela nad novim mestom. Ena izmed njih se je ustavila pri Črtu. Sklonila se je s svojim bledim obrazom in drobnim telesom k njemu in ga pogladila. Črt je začutil mehko roko, ki mu je zdrslala po rrbtu, se zgnil, ji vdano pogledal v oči in zadovoljno zagodrnjal. Potem pa so se mu veke počasi zaprle, kakš da ga je božajoča roka uspavala; iz daljave je še slišal zvon svetega Justa, ki je enakomerno bil ure — nato pa se je znašel naenkrat gori v stanovanju, kjer se je igral z Alojzijem, se dobrikl Marti in skakal okoli Svetlina; iz tega sna ga je zbudilo sonce, ki se je dvigalo iza kraških gora ter posvetilo v samotno ulico.

Vstal je, stresel prah s sebe in zpel dolgo lajal proti oknu. Ker se ni nihče oglašil, se je napotil naravnost do tovarne, kjer je počenil pred široka vrata, upajoč, da bo tam prikaek Svetlina.

Na vsakega delavca, ki je šel mimo njega, se je ozrl. Ni se menil za sončna dekleta in za čudne živali, ki so jih nosile v jernasih, ne za vonj, ki je dihtel iz košar, ne za izpuhe smrdečega dima od avtomobilov. Ta ali oni delavci ga je zamišljeno pogladil in mu vrgel kos kruha ali slanine. Delavci so slutili nevarnost, ki je pretila njegovemu gospodarju im smilila se jim je sama sebi prepuščena žival.

Po osmi uri pa se je napotil Črt v cen-

trum mesta in stopal po samem korzu proti borzni palači med velikansko množico ljudi, ki je navalila v ulico. Po trgovskih poslopjih so se v soncu bleščali napisi, Kastner, veletrgovina vseh stvari — Bratje SIGNORELLI, skladišče delicatess — Velicogna Francesco, veletrgovina kožuhovine — Marcovich Miroslav, veletrgovina olja in vin in tisoč drugih napisov. Ogromni skladi jedil so bili nakopičeni po izlozbah. Toda Črt ni utegnil strmeti vanje. Vedno večja množica se je zgirjala na ulico. Divje vriskanje je odmevalo med visokimi palačami. Črt se je komaj rinil naprej med tisočimi nogami, ki so grozile, da ga pogazijo. Po sredi ceste so drveli kamioni, polni pevajočih miličnikov. Kamioni so pokali z ispuhi in smradili vse ozračje s prahom in dimom. Truma muzikantov dvignila kovinska godala k ustom in Črt je besno zalajal radi marša, ki ga je zaigrala godba. Rad bi se zagnal muzikantom med noge, toda nog krog njega je bilo toliko, da ni mogel nikamor. Končno pa se je množica le prevalila na široki trg pred vlado. Korzo se je skoraj popolnoma izpraznil in Črt se je naenkrat znašel na prostoru pred borzo, kjer se je ustavil.

Prav tedaj so pritrali miličniki navzdol iz starega mesta uklenjenega Svetlina. Svetlin se je skoraj vlekel z nogami po tleh in omahoval med dvema miličnikoma, ki sta ga grabila za rame, kakor bi bil pijan. Obraz mu je bil polne seinjih izbuhlin. Iz razklane spodnje ustnice se je cedila kri k zobem in potom iz obeh kotov ob odprtih ustih navzdol po bradi in na tla. Črt je v hipu spoznal gospodarja in zatulil z visokim besnim laježem. Svetlin ga je pogledal in se nasmehnil. Črt se je bliskovito zagnal proti miličnikom, planil na enenga izmed njih in ga vgriznil skozi obleko v ramo. Miličniki so zakričali. Za hip je nastala zmeda med njimi, toda v prihodnjem

trenutku je že eden izmed njih zasadil psu bajonet v trebuh. Črt se je ječeč zvrnil na cesto in miličnik, kateremu je prej planil za vrat, ga je brenil še s črnim škornjem v trebuh. Ostali miličniki so se zdaj smejali in potisnili Svetlina v kamion, ki je pridrvel po Korzu in se ustavil. Svetlin se je še enkrat ozrl na psa, ki se je zvijal na cesti in že je odrvel kamion v kraje, iz katerih se ni Svetlin nič več povrnil.

Potem se je Črt polagoma dvignil in začel lesti iz Korza v staro mesto. Prav za prav se je premikal le s prednjimi nogami, zadnje pa so se mu drsajoče vlekle po tlaku. Čreva so mu silila počasi s trebuha in iz prerezane trebušne žile je curčila kri ter risala po tlaku krvavo sled.

Z veliko muko se je privlekel do domače hiše, stopil skozi odprta vrata na stopnišče in potem je polgoma zmagoval stopnico za stopnico, kakor da bi se plazil po strmi poti na zelo visoko goro. V vsakem nadstropju se je ustavil. Iz grla se mu je slišalo zateglo, hreščeče dihanje. Končno je dosegel odprta stanovanjska vrata in se prevallil v sobo.

Na postelji se je zvijala v porodnih krčih in kričala Marta. Groza ure, v kateri so ji odgnali moža na morišče, jer prezgodaj zviljena to telo, ki je sunkovito vztrepetavalo in metalo ude od sebe. Poleg postelje je stal mali Alojzij, strmel materi v obraz in obupno jokati. Črt se je s težavo dvignil s prednjimi tacami na ležišče. Oči so motno zastremele v od bolečin spačen Martin obraz. Marta ga je zagledala in stegnila desnico proti njegovi glavi. Roka ji je obvisela na njegovem temenu in se potem oprijela ovratnika na njegovem vratu. Drobo bičje se je porodilo v tem hipu. Martina roka je popustila Črtov vrat in omahnila na odejo. Črt je dvignil gobec proti stropu, zatulil z dolgim, zateglim glasom in se prevallil mrtev na pod.

60 GODIŠNJICA UZORNE ŽENE I NACIONALNE MAJKE

U subotu 16. o. mj. proslavit će obitelji pok. Frane Flego skromno u domaćem krugu 60-godišnjicu rođenja svoje plemenite majke Franjice. Toga dana sjetit će se lijepih i tužnih dana, koje je proživjela ta naša odlična nacionalna porodica. Nizati će se uspomene na onaj dan, kada je njihov otac nacionalni borac pok. Frane Flego postao prvim hrvatskim općinskim načelnikom ne samo u Buzetu, nego i prvi načelnik u Istri preko Učke. Svečarica Franica gledat će u duhu svoga Franu kako budi narod svoj, kako ga vodi u nacionalnoj borbi od uspjeha do uspjeha, gledat će kako zahvalni istarski narod bira svoga vodju svojim narodnim zastupnikom u istarskom saboru, da kasnije bude on i cijela njegova obitelj izvrnuta najvećem teroru krutog talijanskog fašizma.

Sve uspiewe i stradanja podnašla je gdje Franica upravo stojički s puno samoprijedora bodreći i muža i djecu.

Obitelji Flego ostala je do posljednjeg časa na straži uz najveće moralne i materijalne žrtve. I kad se srušio veliki i neoborivi nacionalni hrast, kad je istarska patrička gruda primila u svoje naručje mrtvo tijelo velikog pokojnika — preostala obitelj Flegova s gđjom Francicom morala je da teškim sremom ostavi svoj Počeka i otisla se u Jugoslaviju, koju je pok. Frane uvijek uzvišavao i veličao. Nastanili su se u Rajhenburgu, ali duhom povezani sa izgubljenim ocem i krajem, a naročito svečarica gdje Franica, koja ne može da prebodi svoga dobrog Franu, — kojega je bodrila i pratila u nacionalnom radu, odgojila je svoju djecu u strogo nacionalnom duhu, bila je prava i uzorna majka ne samo svojoj djeci, nego i istarskoj sirotnici, koju je na Počeka rado dočekivala i pomagala.

Svečarici gdje Franici čestitamo njezin 60. rođendan uz najtoplije želje da dočeka dan, kada će s nama skupa moći, da u slobodi posjeti grob svog nezaboravnog muža i nacionalnog istarskog borca.

SPLITSKA DJECA I NEOSLOBODJENA JULJSKA KRAJINA

Inicijativom g. Lovre Hribara, učitelja u školi Kralja Petra Velikog Oslobođenica na Manušu u Splitu sakupljeno je u njegovom III razredu, u krugu njegovih malih učenika, Din 100 za ciljeve Jug. matice. Učenik R. Radić izručio je taj lijepi priloge pretsjedniku Matice ispred oćaslanstva malih učenika toga razreda pod vodstvom njihovog učitelja, Gosp. Hribara uvijek predano goji u srcima svojih malihana ljubav prema otuđenog braći, pa se svake godine u njegovom razredu, pred kraj školske godine sakupljaju priloge među učenicima za ciljeve Jugoslavenske matice i nema jednog učenika u razredu, koji bi se cglušio pozivu. I najsiromašnija djeca doprinesu rado najmanje 25 para.

Jugosl. matica zahvaljuje toplo g. učitelju Hribaru na njegovoj lijepoj gesti i malim njegovim djacima na priložima. Inzimosi ovaj krasni primjer i na ugled drugima.

SESTANEK TOLMINSKIH UČITELJISČNIČKOV.

Sredi Julija se bo vršil u Ljubljani sestaneak vseh bivših tolminskih učiteljsčnikov. Ponovno pozivamo vse tovariše, da se za sestaneak takoj prijavijo tov. Oskariu Venturiniju (Trzin pri Domžalah), ki bo pravčasno tudi objavil vse podrobnosti.

OBČNI ZBOR »TABORA« V KAMNIKU

V nedeljo 17. junija t. l. bo imelo agilno društvo »Tabor« v Kamniku svoj redni občni zbor na katerem bo položilo obračun svojega dela za preteklo poslovno dobo.

Občni zbor se bo vršil ob 9.30 v prostorih gostilne »Na Koroškem« s sledečim dnevnim redom:

1. Komemoracija za padlimi žrtvami s predavanjem.
2. Čitanje zapisnika lanskega občnega zbora.
3. Poročilo tajnika in blagajnika ter preglednikov.
4. Volitve novega odbora.
5. Slučajnosti.

Vabi se tem potom zastopnike društva, da se udeležba občnega zbora. Za članstvo je udeležba obvezna, vabijo pa se tudi prijatelji društva. Iz poročil bomo razvideli; kaj je in naj bi še vse lahko društvo storilo.

SMET JEDNOG MLADOG ISTRANA

U ovdašnjoj bolnici milosrdnih sestara umro je dne 25. maja nakon teške bolesti u najljepšoj mladenačkoj dobi od 22 godine Božidar Francetić, sin poznatog uzornog gospodara Jakova Francetića iz Boljuna u Istri. Laku mu zemljica, a ucvljenim roditeljima najiskrenije saueće.

UPOZORAVAMO

da neki Vjekoslav Carminati iz Šibenika, koji se izdaje za bivšeg učitelja u Trstu te za žrtvu fašističkog režima, živi već niz godina isključivo samo od potpora. Carminati umije na vrlo spretn način izmamiti od raznih ustanova, bankovnih zavoda, nacionalnih organizacija i od emigrantskih društava obilate potpore. U posljednje vrijeme pojavio se u Dunavskoj banovini gdje na isti način iskorištava tamošnje organizacije. Upozoravamo ovim putem sva emigrantska društva da ne udovoljavaju njegovim molbama već da ga prijave organima javne sigurnosti.

Iz Saveza Jugoslavenskih Emigrantskih Organizacija

VELIKA PRIREDBA SOČE-MATICE V LJUBLJANI

Društvo »Soča«, Matica, Ljubljana, priredi v nedeljo, dne 17. junija 1934. na vrtu Narodnega doma v Ljubljani »Predvidovdansko proslavo« s peštrim sporedom. Začetek ob treh popoldne.

Sodeluje 5 pevskih zborov i. s.: »Zora«, »Tabor«, »Koroški pevci«, »Soča« in »Sočin oktet«. Izvajale se bodo narodne pesmi, med drugimi tudi take, ki bodo to pot prvič na sporedu pevskih zborov. Proslavo otvori društveni predsednik in ljubljanski župan Dr. Dirko Puc s primernim nagovorom. Sledile bodo deklamacije, velik nastop narodnih noš, posebno onih iz zasedenega ozemlja.

Vstopnina je nizka. Vabijo se člani društva, prijatelji in somišljeniki k čim večji udeležbi. Na svidenje!

NAŠA PROPAGANDA V TRBOVLJAH

Predavatelji za vsa nacionalna društva u Zasavju

Organizacija jugoslov. emigrantov (Orjem) v Trbovljah si je nadela nalogo, da organizira v celem Posavju našo propagando na širši podlagi. Zato bo naše društvo ponudilo svoje predavatelje vsem kulturnim i nacionalnim društvom v Zasavju. V smislu tega načrta sta se vršili že dve predavanji v Trbovljah.

Jadranski teden, ki ga je v Trbovljah organizirala krajevna Jadranska straža je bil zaključen z javnim predavanjem o boju za Jadran.

Predavatelj našega društva je opisal zgodovinski razvoj odnošajev med obema obalama Jadranskega morja. Posebno je povdaril, da ta boj še ni končan in da se bje dalje na dveh bojiščih. Od ene strani moramo braniti našo Dalmacijo pred gladnim fašističnim imperijalizmu, na drugi strani pa čaka naš narod onstran krivične

meje, da se odloči njegova usoda, da se združi s svobodnimi brati. Dokumentirano predavanje je pripomoglo mnogo k pravilnemu razumevanju celotnega jadranskega problema.

Sredi maja se je vršilo drugo predavanje v okvirju »Kola jugoslovenskih sester«. S predavanjem o trpljenju naše žene pod Italijo je predavatelj našel pot v srca poslušalk, ki so z napeto pozornostjo sledile predavanju.

Solzne oči trboveljskih žena in deklet so najkrepši dokaz, da so doumele vso tragiko primorske žene, ki je oropana vsega človeškega dostojanstva in je največja trpinka med ženami.

Po mrtvi sezoni, ki nastopi z vročimi poletnimi meseci, se bo započeto delo v tem pravcu nadaljevalo.

Komemoracija Marijana Čotarja v Trbovljah

V ponedeljek 11. t. mj., baš ob mesecu no tragični smrti Marijana Čotarja in Bevkove so se emigranti v Trbovljah zbrali na svojem rednem sestanku, da počastijo spomin mučenikov, ki so pred mesecem dali svoja nedolžna življenja na žrtvenik. Govor tovariša predsednika, ki je opisal barske policijske metode v Italiji, je pustil pri poslušalcih globok vtis. Po kome-

moraciji je sledilo poročilo o verskem preganjanju, posebno z ozirom na kampanijo proti škofi Fogariju. Z zanimanjem je članstvo nato poslušalo lepo predavanje o upori naših fantov med vojni v Avstriji in o koroškem dobrovoljstvu. Predaval je naš član, ki je sve to sam doživel. Njegovi nepotvorjeni in s humorjem prepleteni spomini so članstvu zelo ugajali.

U Libiji kao i u Julijskoj Krajini

ali se u školama uči ipak bar malo na jeziku urođenika

Trst, juna 1934. — Milanski »Corriere della Sera« od 8. o. mj. donosi članak pod naslovom »Mali Arapi u školi«, koji je svom listu poslao iz Sidi Ahmed el Magruna u Libiji saradnik toga lista Salvatore Aponte. On u tom članku opisuje stanje Arapa u Libiji, koja je pod Italijom i veliča neke koncentracione logore, u kojima urođenici moraju da žive pod stražama, konfinirani. Poznato, je da je Libija bila dugo nemirna (ona zapravo ni danas nije sasvim mirna). General Graziani, koji je bio poslan u Libiju da definitivno upokori urođenike, bio je poduzeo vrlo oštre mjere. Raspršio je urođeničke čete, pohvatao je mnoge pobunjenike, njihovog vodju pogubio, a pučanstvo u pokorenoj zemlji skupio u zarobljeničke logore, za koje Aponte u »Corriere« piše, da služe zato, da ne bi pučanstvo dolazilo u dodir s onima, koji se još bune, da ne bi snabđevalo hranom i oružjem pobunjenike itd. Prema pisanju »Corriera« jasno je, da u Libiji ni sada dakle nema mira.

Razumije se Aponte vidi velike blagodati tih koncentracionih logora za urođenike. Po njegovom pisanju činilo bi se, da se urođenici prosto rastapaju od milja u tim zarobljeničkim logorima. Naročita jedna strana tih logora interesuje saradnika milanskog lista: takozvani »campo ragazzi«.

To su specijalne kasarne uredjene u tim logorima, u kojima su smještene samo djeca.

Oficiri su naredili da se sva djeca urođenika pokupe i da se smjeste u taj »zavod«. U samom Sidi Ahmed el Magrun ima u toj dječjoj kasarni 560 urođeničkih djece, a toliko ih ima u Soluchu. U drugim mjestima postoje također dječji logori. Arapska djeca su doduše hranjena od vojnih vlasti, ali to se ne čini iz nikakvih humanih motiva.

Ta se djeca naime odgajaju u specijalnom duhu, da bi sutra mogli služiti u borbi protiv svoje braće, koja bi se usudila boriti za slobodu Libije.

Djeca su odjevena u posebne uniforme. Podučavaju ih talijanski i arapski učitelji. Naročito se pazi na tjelesni odgoj. Aponte kaže sam, da se ne želi od njih stvoriti neke »učenjake«, nego elemente, »koji će obnoviti urođenički ambijent...«

Salvatore Aponte međutim ne govori samo o ovim dječjim logorima, nego i o školama u Libiji općenito. Naročito otkako je fašizam došao na vlast živo se radi na uvođenju škola u kolonije. Pred deset godina u Tripolitani bilo je 25 škola, a sada ih ima 110 čim se jedan kraj smatra pacificiranim, odmah se tamo osniva škola, kaže Aponte u svom članku.

Prema nekim detaljima iz toga članka, da se zaključiti, da su te škole u prvom redu talijanske, da je u njima vodja talijanski učitelj, a da pored njega postoje i arapski učitelji, koji podučavaju neke stvari na arapskom jeziku, valjda samo dotle, dok djeca sasvim ne nauče talijanski.

Aponte naime piše, da je u jednom školskom dvorištu čuo, kako djeca pjevaju izmjenično arapske i talijanske pjesme i kako ih u tom pjevanju prate talijanski i arapski učitelji. Aponte je posjetio jednu školu, pa je učenik Arapin napisao na ploči arapskim slovima najprije »Italia min apcar addualie«, a zatim je to preveo po naredjenju učitelja na talijanski i napisao »L' Italia e un grande paese!«

Po ovom detalju se vidi uglavnom i metoda po kojoj fašistička, Italija asimilira kolonije u Africi. Malo drugačije nego kod nas u Julijskoj Krajini, ali cilj je isti.

Salvatore Aponte svršava svoj članak u milanskom listu s napomenom, da se pridolaskom novih generacija u kolonijama govori talijanski jezik i poštuje se talijanska civilizacija, a etape kolonizacije su brže i sigurnije...

ITALIJA SE BOJI JUGOSLAVIJE

Mussolinijeva revija o vojnoj spremi Jugoslavije

»Gerarchia«, mjesečni politički časopis, Mussolinijev organ (sveska za mjesec maj) objavljuje članak Antonia Palumba, koji veli i ovo:

»Što se tiče hitnog skupljanja u slučaju mobilizacije, s obzirom da Jugoslavija graniči s mnogim susjedima, mora se priznati, da je njena željeznička mreža nepotpuna i da nije gusta; a to su negativni uslovi za hitnu koncentraciju i odašiljanje trupa na front. Dio teritorija, nasleđenih od bivše Austro-Ugarske, ima dosta gustu mrežu, ali nedostaje mreža u Staroj Srbiji i u krajevima koji je vežu sa srednjim i donjim Jadranom. Uopće, talijanski posmatrač cijeni da nije nepovoljna za vojne ciljeve željeznička mreža što vodi prema granici Italije, Mađarske i Bu-

garske; ali je nedovoljna prema Rumuniji i Albaniji. Uostalom, Jugoslaveni smatraju da su im naročito delikatne granice sa Italijom, Mađarskom i Bugarskom, prema kojima je jednako raspoređen najviđi dio suhozemnih snaga. Međutim ne smatraju da su im Grčka i Albanija suparnice.

Na koncu, pomenuti posmatrač misli, da je talijanska kolonizacija u Albaniji, za Jugoslaviju opasnost tek trećeg reda, pošto je u Albaniji, zemlji nezgodne geografske strukture, nelzvedivo kretanje velikih masa.

Pisac ovako završava svoj članak: Izgleda da se Jugoslavija sprema za najmoćnijeg vojnog faktora na Balkanu.

„NI DALEČ DAN KO BO HITLER REŠIL NAŠE KRAJE“

Hitlerovska propaganda na Goriškem

Gorica, junija 1934. — (Agis.). — Po Goriškem in goriškem Krasu se zadnje čase potikajo hitlerjevci, ki so prišli menda iz Nemčije. Ti Nemci delajo med našim ljudstvom propagando za Hitlerja. Naše ljudi, zlasti kmeta in delavca skušajo pridobiti za svoje ideje s tem, da jih tolažijo naj še malo potrpe za Mussolinijem. Po njihovem govorjenju ni daleč več dan, ko bo prišel Hitler reševati naše kraje izpod italijanske jarma. Hitler bo dal našim ljudem svobodo v vsakem pogledu in blagostanje bo zavladalo po naših krajih. Ti vneti propagatorji so pa pri našem človeku naleteli na odpor tako pri kmetih, ki so jim odločno pobili vse trditve kot pri delavcih. Nek delavec se je celo razvnel, koje bil sit takega nagovarjanja in jim povedal, kar je mislil. Dokazal jim je namreč, da so to prazne fraze, kajti v Nemčiji se ne godi dobro niti delavcu, ki je rodom Nemec, kako bi se godilo šele delavcu, ki je Slovenec. Ko mu vnet hitlerjevc le ni dal miru, ga je delavec pretepel ter se ga s tem otresel.

Kako naj si tolažimo potem široke in dolge pisarije o zavezništvu in prijateljskih odnošajih med Mussolinijem in Hitlerjem, o katerih ve toliko povedati italijansko časopisje?

FAŠISTOVSKA BOJAZEN PRED NASI-MI LJUDMI

Mačkovlje, junija 1934. — (Agis.) Kljub temu, da je »svoboden plebiscit« prinesel pozitiven rezultat, so vsi kraji v Osopski dolini ob vsakem pomembnejšem datumu zastraženi, kot da bi vladalo obsedeno stanje. Prvega maja so bile alarmirane vse tri karabnerske postaje, in sicer dolinska, miljska in črikalska. Karabinerji so s civilnimi agenti zasedli vse višje vrhunce okrog Osopske doline. Čakali so, da bi zaslačali domačine pri zažiganju kresov. — Ravno tako so vse močno zastražili 16. maja, t. j. na 15. obletnico fašističnega pokolja v Mačkovljah. Vse predpriprave javne varnosti pa so domačini še pravčasno opazili. Torej v Osopski dolini živi zavedno ljudstvo, ki je še vedno pripravljeno pokazati fašizmu svojo nenaklonjenost.

Fašizam sam pa s svojo nezaupljivostjo in strahopetnostjo najbolje dokazuje, da so bile zanje volitve navadna burka in da je ljudstvo danes večji protivnik fašizma, ko kdaj prej.

NAŠA MLADINA V POSTOJNI

Postojna, junija 1934. — (Agis.) — Fašisti so o binkoštnih praznikih birali omladino po vaseh in jo vozili v Postojno, da je tamkaj poslušala govore, polne navdušenja. A v jamo otrok niso peljali, ker bi bilo za kaj takega škoda denarja. Članarino pa terjajo vsakega, tudi še bolj revnega učenca, ne nudijo jim pa prav ničesar. Otroke sa najbrže zbrali in zvlekli skupaj samo zato, da bi lahko ljudstvu, zlasti onim, ki so prišli iz Italije, pokazali, veliko zaupanje, ki ga uživa fašizam v naših krajih in obenem dokazali italijanstvo obmejnih krajev!

DR. MARIJAN TOMAŠIĆ IZABRAN ZA POČASNOGR GRADJANINA OTOKA RABA

Sušacki »Novi list« piše: »Vrlo zaslužni sreski načelnik g. Tomašić dr. Marijan, koji je prije kratkog vremena premješten iz Raba u Senj, a koji je za vrijeme službovanja u srezu rapskom kroz nepune tri godine postigao opće priznanje naroda za svoj rad u nacionalnom, gospodarskom, društvenom i turističkom pogledu, za opće podizanje ovog pasivnog kraja, zaslužio je duboku zahvalnost našeg otočanina. Da mu pučanstvo otoka Raba iskaže svoju zahvalnost, općinski odbor na svojoj sjednici od 30. maja jednoglasno je zaključio i izabrao za počasnog gradjanina općine rapske g. Tomašića dr. Marijana.

»Istra« se veseli ovom odlikovanju našeg odličnog zemljaka i srdačno čestita.

RAZVITJE SOKOLSKEGA PRAPORA V CELJU IN BRATJE PREKO MEJE.

V nedeljo 10. t. m. se je v Celju vršil zlet celjske sokolske župe za razvitjem župnega prapora, ki ga je daroval Nj. Vel. Kralj Aleksandar. Pri razvitju prapora je bila navzoča tudi deputacija župe Sušak-Reka. Brat starešina te župe je pozdravil zbrane Sokole tudi v imenu vseh onih bratov in sestara preko meje, ki jim ni dovoljeno izraziti svoja čustva in katerim se šteje v zločin, če hranijo doma sokolsko čepico.

V povorki, ki je sledila razvitju prapora so strumne sokolske čete prepevale med raznimi nacionalnimi pesmimi tudi: »Reka, Trst, Gorica, naša je pravica!« Zopet je Sokolstvo dokazalo, da se pripravljia na odločni dan. »Zovi, samo zovi!«

HIMEN

V soboto, dne 2. junija se je v Karlovcu poročil član emigrantskega društva Jančič Drago z članico tukajšnjo hrvatico Sraković Magdo. Mlademu paru želimo obilo sreče v novem zakonu.

Na tej svadbi se je nabralo med drugimi tudi 27. — din. za fond lista »Istre« Čestitamo in zahvaljujemo.